

RP 76/2004 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om tillämpning av lagstiftningen om bostadsbaserad social trygghet ändras för att bättre uppfylla de krav som internationaliseringen, den ökade rörligheten samt in- och utvandringen ställer. Ändringarna syftar också dels till att förtydliga lagstiftningen, dels till att anpassa lagstiftningen till kraven i den nya grundlagen, det vill säga att lagstiftningen klart skall ange grunderna för individens rättigheter och skyldigheter.

Tillämpningsområdet för lagen om tillämpning av lagstiftningen om bostadsbaserad social trygghet (1573/1993, nedan tillämpningslagen) föreslås bli ändrat så att bestämmelserna om arbetslöshetsförmåner som baserar sig tjänstgöring och om sjukförsäkringsförmåner skall ingå i lagen om utkomstskydd för arbetslösa respektive sjukförsäkringslagen. En annan ändring är att tillämpningslagen skall tillämpas på en större del av lagstiftningen om den bosättningsbaserade sociala trygghet som verkställs av Folkpensionsanstalten.

Tillämpningslagen föreslås få definitioner på arbetstagare och företagare och en bestämmelse om dessas rätt att få bosättningsbaserade förmåner enligt tillämpningslagen. Ändringen gäller de fall då EU-lagstiftningen tillämpas.

Gällande tillämpningspraxis införlivas i lagen genom bestämmelser om att den som flyttar till Finland har rätt att få bosättningsbaserad social trygghet om han flyttar hit stadigvarande. Faktorer som talar för att en person som flyttar till Finland bosätter sig stadigvarande här är att han tidigare varit stadigvarande bosatt i Finland eller är av finländsk härkomst, att han är flykting eller statslös eller har familjeband eller annan an-

knytning till Finland. En person kan inte anses flytta till Finland för stadigvarande bosättning, om han flyttar till Finland enbart för att studera.

Den som tillfälligt vistas utomlands högst ett år skall fortfarande ha rätt att få bosättningsbaserad social trygghet. Om en person upprepade gånger vistas utomlands kan lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet tillämpas bara om han fortfarande anses vara stadigvarande bosatt i Finland och ha fast anknytning till Finland.

Regeringen föreslår också en del materiella ändringar i lagen. Lagstiftningen om social trygghet skall vara direkt tillämplig på missionärer och biståndsarbetare med stöd av tillämpningslagen, och de behöver inte lämna in någon ansökan. Tillämpningen av finländsk social trygghet på familjemedlemmar till personer som vistas utomlands skall inte längre upphöra på grundval av familjemedlemmens egen förvärvsverksamhet om den har varit obetydlig. Personer som arbetar inom internationella organisationer kommer därmed inte längre att kunna omfattas av den sociala tryggheten i Finland, på några undantag när. Den som arbetar eller studerar utomlands kan omfattas av vår finländska sociala trygghet i högst tio år. Därefter måste de vara bosatta i Finland minst ett år innan de kan få ett nytt beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet på grundval av arbete eller studier utomlands.

Ett beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet kommer som regel att lämnas på ansökan och i vissa fall på tjänstens vägnar. Tillämpningslagen föreslås få bestämmelser om överklagande i stället för den hänvisningsbestämmelse som ingår i den gällande lagen.

Förslagen medför att också bestämmelserna om tillämpningsområde i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, sjukförsäkringslagen, lagen om rehabiliteringspenning och de lagar som ingår i 1 § i tillämpningslagen måste ändras.

De föreslagna ändringarna avses träda i

kraft den 1 januari 2005. Dessutom avses 2 a § 1–3 punkten och 3 b § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet träda i kraft så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Rätten till bosättningsbaserad social trygghet i Finland kan grunda sig antingen på vår nationella lagstiftning eller på internationella bestämmelser som är förpliktande för Finland. Rätten till bosättningsbaserad social trygghet baserar sig på tillämpningslagen eller lagen om hemkommun (201/1994) om inte Finland och det andra landet har ingått en konvention om social trygghet eller har någon annan gemensam författning som tillämpas i respektive fall.

Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, nedan förordning 1408/71, är den viktigaste rättsakten i sammanhanget som är förpliktande för Finland och åsidosätter vår nationella lagstiftning. Förordningen tillämpas på personer som flyttar inom medlemsstaterna i Europeiska unionen, medlemsländerna i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz. De nordiska länderna har ingått en nordisk konvention om social trygghet och den tillämpas på personer som flyttar mellan de nordiska länderna och inte omfattas av förordning 1408/71. Dessutom har Finland ingått bilaterala överenskommelser om social trygghet med en rad länder.

Det nuvarande systemet med bosättningsbaserad social trygghet fungerar bra i många hänseenden. Men det bör ses över för att bättre motsvara de förändrade förhållandena i vårt samhälle. Stadigvarande bosättning lämpar sig bäst som kriterium för social trygghet under förhållanden då in- och utflyttningen är obetydlig och bosättningen i landet är permanent.

Vår finländska lagstiftning bygger på andra principer än förordning 1408/71. I Finlands lagstiftning bygger rätten till social trygghet till stor del på bosättning i Finland. Enligt

förordning 1408/71 är det förvärvsarbete och inte arbetstagarens bosättningsort som är avgörande. Vid motsättningar är det Finlands lagstiftning som åsidosätts. Det i sin tur leder till att bestämmelserna om tillämpningsområde i materiellt, regionalt och personellt hänseende inte kan tillämpas samtidigt med förordning 1408/71. Den som kommer till Finland för att arbeta har omedelbart rätt att få social trygghet enligt vår nationella lagstiftning oavsett anställningens längd. Vidare har familjemedlemmarna till en arbetstagare rätt att få sjukvårdsförmåner och familjeförmåner oavsett i vilken stat inom EU de är bosatta. Man kan således säga att rätten till social trygghet i Finland i själva verket baserar sig på anställning och inte på bosättning i de fall då Europarätten tillämpas.

Gemenskapslagstiftningen om tillämpning av systemen för social trygghet och en utsträckning av den till andra än arbetstagare och unionsmedborgare, rättspraxis i Europeiska gemenskapens domstol, utvecklingen av lagstiftningen om den inre marknaden, en gemensam politik för asyl och invandring och EU-utvidgningen kräver att den nationella lagstiftningen omprövas.

I det praktiska livet är det svårt att hålla reda på alla internationella och nationella rättsakter och författningar och den tillämpningspraxis som utformats utifrån dem, eftersom besluten varierar från fall till fall beroende på mellan vilka stater personerna flyttar, vilken nationalitet de har och vilken position de innehar.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för bosättningsbaserad social trygghet är inte entydiga på alla punkter. Detta gäller både när nationell lagstiftning och när EG-lagstiftning och internationella överenskommelser tillämpas. På grund av tolkningssvårigheterna har det vuxit fram en omfattande tillämpningspraxis som inte anges i lag. Därmed uppfyller inte lagstiftningen på

alla punkter de krav som finns inskrivna i den nya grundlagen.

Problemen med lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet och tillämpningen av den har behandlats i tre arbetsgrupper inom social- och hälsovårdsministeriet. Arbetsgruppen för ändring av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (SOLMU) utredde problemen i lagstiftningen om social trygghet och tillämpningen av den när man flyttar från utlandet till Finland eller från Finland utomlands (arbetsgruppspromemoria, social- och hälsovårdsministeriet; Työryhmämuistioita 1998:12). Den lagändring som infördes på grundval av betänkandet från arbetsgruppen förlängde bl.a. den tid under vilken en person som är tillfälligt anställd utomlands kan omfattas av den sociala tryggheten i Finland. Arbetsgruppen pekade också på problemen med finansieringen av den sociala tryggheten. De finansiella problemen utredes närmare av en arbetsgrupp för socialskyddsavgifterna (SOLMU 2). Utifrån förslagen från arbetsgruppen (arbetsgruppspromemoria, social- och hälsovårdsministeriet; Työryhmämuistioita 2000:16) lämnade regeringen i november 2002 en proposition (RP 244/2002) till riksdagen med förslag till lagstiftning om finansieringen av den sociala tryggheten för personer som vistas utomlands och för vissa andra personer. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2004.

Dessutom har en tredje arbetsgrupp inom social- och hälsovårdsministeriet (SOLMU3) föreslagit att tillämpningslagen och vissa lagar som har samband med den ses över ytterligare (arbetsgruppspromemoria; social- och hälsovårdsministeriet; Työryhmämuistioita 2003:22).

2. Nuläge och bedömning av nuläget

2.1. Lagens tillämpningsområde

Det är tillämpningslagen om avgör om en person anses vara bosatt i Finland eller inte när rätten till förmåner enligt folkpensionslagen (347/1956), sjukförsäkringslagen (364/1963), familjepensionslagen (38/1969), lagen om handikappbidrag (124/1988), lagen

om vårdbidrag för barn (444/1969), lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991), lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), barnbidragslagen (796/1992), lagen om moderskapsunderstöd (477/1993), lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) läggs fast. Nedan benämns denna lagstiftning lagstiftning om social trygghet. Dessutom tillämpas tillämpningslagen på lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000). Tillämpningslagen gäller inte i de fall när förordning 1408/71 tillämpas eller en främmande stats lagstiftning om social trygghet tillämpas med stöd av internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

I lagens tillämpningsområde ingår i dagsläget både bosättningsbaserade och anställningsbaserade förmåner. Lagen måste ändras så att bestämmelser om anställningsbaserade förmåner inte längre ingår i tillämpningsområdet. Dessutom är det viktigt att tillämpningsområdet för den lagstiftning om social trygghet som verkställs av olika myndigheter anges så tydligt som möjligt. Tillämpningsområdet för den lagstiftning om bosättningsbaserad social trygghet som verkställs av Folkpensionsanstalten anges i tillämpningslagen och i lagen om hemkommun. Detta gäller lagen om bostadsbidrag (408/1975), lagen om studiestöd (65/1994) lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) och lagen om frontmannapension (119/1977). Tillämpningslagen bör konsekvent tillämpas på förmåner som verkställs av Folkpensionsanstalten om det inte finns särskilda skäl att avgöra frågan med stöd av lagen om hemkommun eller någon annan lag.

2.2. Personer bosatta i Finland

Enligt 3 § i tillämpningslagen är den som har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem i Finland och som ständigt huvudsakligen vistas här bosatt i Finland. Bosättningsbegreppet kan dock tolkas på flera olika sätt. Lagstiftningen har flera olika bosättningsbegrepp. Tillämpningslagen och lagen om

hemkommun är nationella lagar med sina specifika begrepp och förordning 1408/71 representerar internationell lagstiftning med en annan begreppsapparat. Dessutom kräver lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn alltid att bidragstagaren de facto är bosatt i Finland. Också bosättningsbegreppet i skattelagstiftningen har beröringspunkter med och betydelse med avseende på den sociala tryggheten, till exempel när socialskyddsavgifter drivs in. Vidare spelar tillståndssystemet enligt i utlänningslagstiftningen en roll för lagstiftningen om social trygghet.

Läget kan vara oklart när besluten varierar beroende på om en person flyttar till eller från Finland. Tolkningsproblemen visavi bosättningsbegreppet gör att handläggningen drar ut på tiden och försämrar de sökandes rättssäkerhet. Lagarna har emellertid kommit till för vitt skilda behov och det är inte rationellt att samordna bosättningsbegreppen i alla berörda lagar. Men en precisering av bosättningsbegreppet kan ge större öppenhet och större konsekvens i tillämpningen.

Eftersom begreppet stadigvarande bosättning inte är entydigt måste en bedömning av bosättningen göras från fall till fall. Folkpensionsanstalten som verkställer tillämpningslagen fattar sina beslut självständigt och är inte bunden av vad myndigheterna för inrese-tillstånd, befolkningsregistermyndigheten eller skattemyndigheten beslutar. Det har ändå krävs anvisningar för tillämpningen för att myndigheterna skall ha något att bygga sina beslut på och för att garantera att de sökande behandlas lika. Tillämpningsreglerna kommer dock inte fram i själva lagen.

2.3. Personer som flyttar till Finland

Personer som flyttar till Finland omfattas av lagstiftningen om social trygghet om de avser att bosätta sig stadigvarande i Finland.

Också de som kommer till Finland för att arbeta har rätt att få social trygghet om de är stadigvarande bosatta här. Med stöd av förordning 1408/71 har emellertid arbetstagare från medlemsstater i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och från Schweiz rätt att få alla sociala trygghetsförmåner oavsett var de är bosatta.

Detta betyder samtidigt att arbetstagare behandlas olika beroende på från vilket land de kommer till Finland och vilken nationalitet de har.

Eftersom lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet inte har någon definition på arbetstagare anses en arbetstagare som avses i arbetspensionslagstiftningen vara arbetstagare i situationer när förordning 1408/71 tillämpas. Inom arbetspensionssystemet är allt arbete, också obetydligt arbete, försäkrat. Därför uppstår rätt till bosättningsbaserad social trygghet genom allt arbete. Detta medför en del problem vid mycket korta anställningar eftersom de bosättningsbaserade förmånerna är avsedda för personer som vistas länge i landet.

2.4. Asylsökande

Personer som söker asyl i Finland har inte rätt att få sociala trygghetsförmåner medan de väntar på att få sin asylansökan avgjord. Däremot säger lagen ingenting om personer som fått uppehållstillstånd på grund av ett behov av skydd. Lagstiftningen måste preciseras i detta hänseende.

2.5. Tillfällig vistelse utomlands

Personer bosatta i Finland som tillfälligt vistas utomlands omfattas enligt 4 § i tillämpningslagen av lagstiftningen om social trygghet om utlandsvistelsen beräknas pågå högst ett år. Om personen vid tidpunkten för utlandsresan inte vet hur lång vistelsen kommer att bli bedöms längden på vistelsen utifrån utlandsvistelsens syfte. Om det är känt att personen kommer att återvända senast inom ett år eller om vistelsens längd i övrigt kan antas fortlgå i mindre än ett år anses personen vistas tillfälligt utomlands. När någon flyttar utomlands på mer än ett år eller bosätter sig stadigvarande utomlands upphör rätten att få social trygghet att gälla vid utflytningen.

När utlandsvistelsen är kortare än ett år, men personen de tre senaste åren har vistats mer än halva tiden utomlands tillämpas inte lagstiftningen om social trygghet om han inte har fast anknytning till Finland. Det är svårt att tillämpa regeln i praktiken och den har lett

till att personer som fortfarande har fast anknytning till Finland, men årligen tillbringar en del av året utomlands, utestängts från social trygghet i Finland. Pensionstagare är ett exempel på den här typen av personkategoriers.

2.6. Personer som vistas mer än ett år utomlands

På ansökan kan Folkpensionsanstalten fatta ett beslut enligt 7 § 2 mom. i tillämpningslagen att bland andra arbetstagare som stationeras utomlands av finländska arbetsgivare och personer som studerar eller forskar utomlands på heltid omfattas av lagstiftningen om social trygghet också vid utlandsvistelser som pågår i mer än ett år. Lagen har inga begränsningar för hur länge lagstiftningen om social trygghet kan tillämpas. De gällande bestämmelserna tillåter att de kategorier som nämns i 7 § 1 mom. i tillämpningslagen kan omfattas av den sociala tryggheten i Finland under mycket lång tid. I till exempel Sverige omfattas utsända arbetstagare av svensk lagstiftning när de arbetar utomlands i ett år. Danmark har en treårsregel.

Enligt lagen kan ett beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet fattas för högst fem år i taget. Lagstiftningen om social trygghet kan fortsätta att tillämpas om personen efter fem år fortfarande har fast anknytning till Finland och inte kan få en adekvat social trygghet i stationeringslandet eller om det finns något annat vägande skäl för att tillämpa lagstiftningen om social trygghet.

Det har varit mycket svårt och arbetskrävande att ta reda på vilken praxis andra länder tillämpar och att bedöma hur befogad den är, vilket har gjort att besluten dragit ut på tiden. Det finns finländare som arbetar eller studerar i fler än hundra stater. Följaktligen har Folkpensionsanstalten varit tvungen att ta reda på hur systemen för social trygghet ser ut i dessa länder. Bestämmelserna tillämpas på alla som vistats i mer än fem år i andra länder än medlemstaterna i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och i Schweiz. Besluten har varit många och det är inte rationellt att ha ett så här tungt system. Vanligen är det bara missionärer som på grund av sitt arbete mäs-

te vistas långa tider på sin stationeringsort. Missionärer kan jämföras med biståndsarbetare. Dessa yrkesgrupper är ofta anställda i länder med utvecklad social trygghet. Reglerna för dem kunde ordnas på något annat sätt än för de kategorier som nämns i 7 § eftersom andra normalt vistas mycket kortare tider utomlands. Därför är det viktigt att lagstiftningen förenklas.

Flera mellanstatliga organisationer ordnar själva med sociala trygghetsförmåner för sina anställda. Till exempel EU:s institutioner och Förenta nationerna har egna system för social trygghet. Det resulterar i överlappande utbetalningar, vilket inte kan hindras med hjälp av samordningsregler i lagstiftningen eftersom också organisationerna samordnar sina förmåner med förmånerna från Finland.

Arbetstagare som av en finländsk arbetsgivare stationeras ut i medlemstater i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz eller egenföretagare som arbetar i en annan medlemsstat omfattas enligt förordning 1408/71 av lagstiftningen i Finland vid tillfällig anställning, om anställningen beräknas pågå i högst tolv månader. Med samtycke av den medlemsstat dit arbetstagaren sänts ut kan tiden förlängas med tolv månader om arbetet av oförutsebara omständigheter varar längre än beräknat. Dessutom är det tillåtet att göra avsteg från förordningens bestämmelser om tillämplig lag till vissa personkategoriers eller vissa personers fördel om den behöriga myndigheten i medlemsstaten eller det organ som utses av denna myndighet lämnar sitt samtycke. På grund av detta så kallade dispensförfarande kan finländsk lagstiftning fortsätta att tillämpas enligt gällande praxis under utstationering i högst fem år. Också de flesta andra medlemsstater tillämpar en femårsregel. I Finland är det Pensionsskyddscentralen som utfärdar intyg för utsända arbetstagare och för egenföretagare samt medger dispens. När utsända arbetstagare eller egenföretagare omfattas av den sociala tryggheten i Finland på grundval av gemenskapslagstiftningen är det Folkpensionsanstalten som lämnar ett beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet som avses i 7 § i tillämpningslagen. Beslutet baserar sig då på intyg eller dispens av Pensionskydds-

centralen och är inte överklagbart.

2.7. Familjemedlemmar

Enligt 8 § i tillämpningslagen betraktas makar och minderåriga barn samt barn under 25 år som studerar på heltid eller går på yrkesutbildning som familjemedlemmar. Lagen har tillämpats så att det av barn över 18 år krävs ett eget intyg över tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet som avses i 7 § i tillämpningslagen. På den punkten överlappar 7 och 8 § varandra.

Om en familjemedlem arbetar utomlands omfattas han inte samtidigt av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet. Detta är förenligt med målen för lagen, men kan i enskilda fall leda till att familjemedlemmen går miste om sociala förmåner. Konsekvenserna kan vara orimliga inte minst vid kortvariga anställningar och deltidsarbete.

2.8. Beslut och överklagande

Enligt 12 § har en person alltid rätt att få ett beslut om han vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet anses vara bosatt i Finland. Lagen förutsätter emellertid inte att ett beslut fattas utan att personen explicit anhåller om det. Det är framför allt personer som låter bli att anmäla till myndigheterna att de flyttar utomlands som åsidosätts av bestämmelsen. När de senare anhåller om sociala förmåner kommer det fram att de inte har rätt att få social trygghet på grund av bosättning utomlands. För att förbättra rättssäkerheten för personer som flyttar utomlands har riksdagens biträdande justitieombudsman förutsatt att Folkpensionsanstalten alltid lämnar ett beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet, när det inkommer information om att någon flyttar på ett sätt som är av betydelse för den sociala tryggheten.

Enligt 13 § får ett beslut som Folkpensionsanstalten fattar med stöd av tillämpningslagen överklagas hos prövningsnämnden och försäkringsdomstolen. Om frågan om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet har avgjorts i samband med en ansökan om en förmån enligt barnbidragslagen, lagen om moderskapsunderstöd eller lagen

om utkomstskydd för arbetslösa får ändring sökas hos socialförsäkringsnämnden och prövningsnämnden respektive arbetslöshetsnämnden och försäkringsdomstolen.

Förfarandet beror på att frågan om bosättning i Finland har avgjorts i samband med ansökan om en förmån. Med avseende på den enskildes rättssäkerhet måste ett beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet lämnas också när en ansökan om en social förmån är under behandling. Därmed har de gällande bestämmelserna förlorat sin betydelse och bestämmelserna om beslut och överklagande måste anpassas efter de ändrade förhållandena.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Propositionen avser att förtydliga bestämmelserna om tillämpningsområdet för bosättningsbaserad socialförsäkring och annan lagstiftning om social trygghet. Bestämmelserna om bosättning i den lagstiftning som verkställs av Folkpensionsanstalten samlas i större utsträckning på ett och samma ställe, i tillämpningslagen. Bestämmelserna om tillämpningsområdet för social trygghet som baserar sig på anställning skall enligt förslaget finnas i lagarna om respektive sociala förmåner. Intentionen är också att rättigheterna och skyldigheterna för den personkrets som omfattas av lagstiftningen om social trygghet skall stämma överens.

Dessutom får tillämpningslagen bestämmelser som föreskriver hur anställning påverkar den bosättningsbaserade sociala tryggheten. Detta för att rätten till social trygghet skall vara entydig i synnerhet när gemenskapslagstiftningen tillämpas.

Ett annat mål är att lagstiftningen skall tillgodose kraven i den nya grundlagen, det vill säga att lagstiftningen klart och tydligt anger grunderna för individens rättigheter och skyldigheter.

Gällande tillämpningspraxis finns i dagsläget inte inskriven i lag, men tas nu in i lagstiftningen. Lagarna omstruktureras på vissa punkter och formuleringarna i en del be-

stämmelser preciseras.

3.2. Lag om ändring av lagen om tillämpningen av bosättningsbaserad social trygghet

Tillämpningslagen förslås få flera ändringar, både strukturella och materiella.

Lagens tillämpningsområde ändras så att det inte gäller utkomstskydd för arbetslösa eller sjukförsäkring under tiden för anställning. Rehabiliteringspenning och rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten skall inte heller ingå i tillämpningsområdet.

Å andra sidan förslås att tillämpningsområdet skall omfatta alla de sociala förmåner som verkställs av Folkpensionsanstalten när det inte finns någon särskild anledning att införliva dem i tillämpningsområdet för lagen om hemkommun.

Lagen förtydligas genom att de begrepp som förekommer i bestämmelserna definieras samordnat. Lagen får dessutom en paragraf med definitioner. En del av begreppen finns redan i den gällande lagen, till exempel utländska arbetstagare, forskare, studerande och familjemedlem. Lagen föreslås få en del nya definitioner som arbetstagare och företagare. Formuleringarna i bestämmelserna preciseras i enlighet med detta. Rubriken i 2 kap. i den gällande lagen, "Bestämmande av bosättning", förslås bli ändrad till "Tillämpning av lagstiftningen om social trygghet" för att bättre motsvara det nya innehållet. Vad som ingår i lagstiftningen om social trygghet framgår av 1 § precis som hittills.

Vidare preciseras en del formuleringar genom att vedertagen tolkning av lagens tillämpning och styrningen av verkställigheten skrivs in i lagen.

Lagförslagets 3 a § har bestämmelser om flyttning till Finland. Där anges de faktorer som enligt gällande tillämpningspraxis pekar på att en flyttning till Finland är stadigvarande. Också 4 § om vistelse utomlands förslås bli preciserad.

Det görs en del materiella ändringar. Lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet innehåller inte någon definition på arbetstagare, varför en bestämmelse om detta är nödvändig. Avsikten är att bestämmelsen

skall ersätta den definition på arbetstagare som ingår i bilaga I till förordning 1408/71 (punkt M. Finland). Enligt bestämmelsen i bilagan skall som arbetstagare avses "varje person som är anställd eller egenföretagare i den mening som avses i lagstiftningen om arbetspension". Enligt bestämmelsen är arbetstagare från ett land som är medlem i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska gemenskapen eller från Schweiz alltid berättigade till bosättningsbaserad social trygghet också på basis av en kort anställning fastän de inte på grund av den ringa arbetsmängden har rätt till arbetspension. Beaktandet av alla kortvariga och atypiska anställningar i den bosättningsbaserade sociala tryggheten förorsakar oklarhet om när rätten till social trygghet har börjat och upphört samt försvårar det praktiska verkställandet. Lagen förslås ändras så att vid tillämpning av förordning 1408/71 rätten till den bosättningsbaserade sociala tryggheten skall uppstå på grund av arbete eller företagsverksamhet som pågår minst fyra månader. Viktiga element i definitionen av arbetstagare är nu att kraven på arbetstid och inkomster enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls och att anställningen skall pågå i minst fyra månader, och inte arbetspension som tidigare. Lagen får också en definition på företagare. Det krävs att företagare skall ha arbetspensionsförsäkring och att företagsverksamheten skall pågå i minst fyra månader.

Missionärer och biståndsarbete som är anställda utomlands får gynnsammare villkor. Lagstiftningen om social trygghet skall tillämpas på dem direkt med stöd av lagen och de behöver inte längre göra någon anhållan.

Familjemedlemmar till personer som vistas utomlands men omfattas av den sociala tryggheten i Finland får likaså bättre villkor genom att deras förvärvsarbete inte längre betraktas som något hinder för social trygghet enligt lagstiftningen i Finland, förutsatt att förvärvsverksamheten är obetydlig.

Lagen innebär en del ändringar i villkoren vid långvarig vistelse utomlands. Enligt de gällande bestämmelserna kan en person på ansökan i princip omfattas av lagstiftningen om social trygghet i Finland utan tidsbegränsningar. Den föreslagna lagen innebär att tiden begränsas till sammanlagt tio år. Ett

tillstrykande beslut om att en person omfattas av den sociala tryggheten i Finland efter vistelse utomlands kan enligt förslaget lämnas efter ett års bosättning i Finland.

Förslaget innebär att villkoren för anställda inom internationella organisationer ändras. Ett undantag är statsfinansierat tidsbegränsat biståndsarbete inom internationella organisationer.

Lagförslaget innefattar också bestämmelser om beslutsfattande, ändringssökande, självrättelse, försenade besvär, undanröjande av beslut och rättelse av fel.

3.3. Lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och vissa lagar som har samband med den

Bestämmelser om tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall enligt förslaget ingå i själva lagen och inte i tillämpningslagen. Personer med anställnings- eller tjänsteförhållande eller någon annan anställning i Finland samt företagare måste ha arbetslöshetsförsäkring på samma sätt som arbetstagare och tjänstemän som stationeras utomlands av finländska arbetsgivare. Däremot är fortfarande bara personer bosatta i Finland som har rätt att få förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I sådana fall avgörs bosättning i Finland på grundval av 3, 3 a, 4 och 10 § i tillämpningslagen. Ändringarna i tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa kräver att också lagen om arbetslöshetskassor ändras (603/1984). Vidare föreslås ändringar i 12 och 15 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998). Bestämmelserna gäller arbetsgivares och löntagares skyldighet att betala premier.

3.4. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen

Bestämmelser om tillämpningsområdet för sjukförsäkringslagen skall ingå i sjukförsäkringslagen. Personer bosatta i Finland måste vara sjukförsäkrade på grundval av bosättning precis som nu. Bosättning definieras enligt bestämmelserna om bosättning i tillämp-

ningslagen. Vidare är alla med anställnings- och tjänsteförhållande eller någon annan anställning i Finland sjukförsäkrade, likaså företagare som arbetar eller bedriver företagsverksamhet i Finland utan avbrott i minst fyra månader. Också personer som arbetar eller studerar utomlands är sjukförsäkrade i samma omfattning som enligt tillämpningslagen.

3.5. Annan lagstiftning om social trygghet

Ändringarna i 1 § i tillämpningslagen kräver att samma ändringar införs i de speciallagar som nämns i paragrafen. Följande lagar ändras: folkpensionslagen (347/1956), familjepensionslagen (38/1969), barnbidragslagen (796/1992), lagen om moderskapsunderstöd (477/1993), lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978), lagen om vårdbidrag för barn (444/1969), lagen om handikappbidrag (124/1988), lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) och lagen om frontmanpension (199/1977).

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Allt fler flyttar mellan länderna och trenden förväntas hålla i sig, I och med EU-utvidgningen kommer fler människor att flytta, men det går inte att förutse hur stor ökningen blir.

Den ökade rörligheten och EU-utvidgningen kan ha stora ekonomiska konsekvenser för den sociala tryggheten. Utvecklingen har i mån av möjlighet vägts in i propositionen genom att tillämpningsområdet för lagstiftningen om social trygghet har inskränkts på ett funktionellt sätt. Syftet har varit att minska ett eventuellt kommande kostnadstryck, särskilt vad beträffar mycket kortvariga anställningar. Det är dock svårt att uppskatta hur stora de indirekta kostnadsbesparingarna är.

Propositionen innefattar en del smärre justeringar i rättigheterna för vissa grupper. Bland de förslag som medför ökade kostnader märks missionärens och biståndsarbeters

rätt att utomlands få social trygghet enligt finländsk lagstiftning utan ansökningsförfarande och rätt för medföljande familjemedlemmar till arbetstagare att utomlands omfattas av den sociala tryggheten i Finland om de bedriver förvärvsverksamhet i obetydlig skala utomlands. De föreslagna ändringarna beräknas ha obetydliga kostnadseffekter. År 2003 fanns det 380 missionärer och 49 biståndsarbete i utlandet som på ansökan hade fått ett beslut av Folkpensionsanstalten om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet. Inte heller de föreslagna ändringarna i bestämmelserna om social trygghet för familjemedlemmar har några större kostnadseffekter. Kostnaderna hänför sig vanligen till föräldraförmåner utomlands eller vid återkomsten till Finland.

Exempel på kostnadsbesparande förslag är att rätten till social trygghet enligt finländsk lagstiftning begränsas till tio år för personer som arbetar, studerar eller forskar utomlands och att anställda inom internationella organisationer utomlands, på några få undantag när, inte omfattas av lagstiftningen om social trygghet i Finland. Statistik från Folkpensionsanstalten visar att det 2003 fanns 8 731 utsända arbetstagare, företagare och familjemedlemmar till dem. Av dem fanns 3 397 i EU/EES-länder och i Schweiz och 5 334 i andra länder. Folkpensionsanstalten har gett 5 649 personer beslut om studier på heltid och 128 personer beslut om arbete som forskare.

Både de kostnadsdrivande och kostnadsbesparande förslagen rör sig i dagsläget på sin höjd om några hundratusen euro. Kostnadseffekterna förväntas ta ut varandra och i slutändan medför propositionen en liten kostnadsbesparing enligt nuvarande nivå.

Ändringarna i sjukförsäkringslagen förväntas inte öka kostnaderna i någon nämnvärd grad. Det tas ut en sjukförsäkringspremie av försäkrade arbetstagare och deras arbetsgivare för den tid som de är sjukförsäkrade på grundval av anställning.

4.2. Effekter för medborgarna

De föreslagna ändringar förtydligar villko-

ren för personer som flyttar till eller från Finland. Förtydligande bestämmelser i kombination med att de nuvarande föreskrifterna tas in i lag ger större öppenhet och förbättrar medborgarnas möjligheter att få information om sin rätt till sociala trygghetsförmåner när de flyttar mellan länder. Bestämmelserna om beslut och ändringssökande förbättrar medborgarnas rättssäkerhet.

De som kommer från andra länder än medlemsstater inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller från Schweiz till Finland för att arbeta skall ha ett arbetsavtal på minst två år eller något annat liknande avtal för arbete i Finland för att visa att de flyttat till Finland. Därigenom förtydligas reglerna för vem som omfattas av den sociala tryggheten i Finland.

Utsända arbetstagare och vissa andra grupper som vistas utomlands får bättre villkor i och med att de med stöd av finsk lagstiftning omfattas av lagen om utkomstskydd för arbetslösa den tid de är anställda. Däremot skall de arbetstagare som inte har kvar sin anställning hos den utsändande arbetsgivaren under utstationeringen inte omfattas av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Situationen för missionärer och biståndsarbete förbättras när de får rätt att arbeta utomlands under vissa lagfästa förhållanden utan det gällande ansökningsförfarandet. I vissa fall kan det hända att missionärer och biståndsarbetare inte omfattas av lagen om utkomstskydd för arbetslösa om de inte har en utsändande arbetsgivare i Finland.

Vidare förbättras situationen för familjemedlemmar som följer med arbetstagare till utlandet. De får rätt att ha kortvariga anställningar eller att arbeta deltid utan att det påverkar tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet.

I vissa fall försämras villkoren. En del kategorier av människor som arbetar eller studerar utomlands föreslås kunna få ett beslut om tillämpning ut avbrott av finländsk lagstiftning om social trygghet för högst tio år i sänder. Därefter måste de vara bosatta i Finland i minst ett år innan de kan få ett nytt tillstyrkande beslut om tillämpningen av lagstiftningen på samma grunder. Anställda inom internationella organisationer kan inte längre få något beslut om tillämpningen av

lagstiftningen om social trygghet under anställningstiden. Till exempel EU och FN har egna system för social trygghet för sina anställda.

Ändringen av tillämpningslagen innebär att arbetstagare och företagare från en medlemsstat inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller från Schweiz måste arbeta eller bedriva företagsverksamhet i minst fyra månader för att omfattas av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

4.3. Konsekvenser i ett jämställdhetsperspektiv

Ändringarna av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet kan utvärderas i ett jämställdhetsperspektiv med avseende på olika persongrupper.

Definitionerna och begreppen i lagstiftningen kan ha direkta eller indirekta konsekvenser för kvinnor och män. När det till exempel gäller definitionen på "arbetstagare" skall kraven på arbetstid och inkomster enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa vara uppfyllda och anställningen pågå en viss tid. Rätten till social trygghet är inte längre kopplad till arbetspensionsförsäkring. Vid arbetspensionsförsäkring uppkommer rätten till sociala förmåner redan vid arbete i obetydlig omfattning. Om man ser till skillnaderna i lön mellan kvinnor och män och beaktar att atypiska anställningar specifikt gäller kvinnors förvärvsverksamhet kan det hända att ändringen har större konsekvenser för kvinnors än för mäns ekonomiska situation.

När anställning spelar en allt större roll och bosättning och vistelse en allt mindre roll för rätten att få social trygghet kan det hända att skillnaderna mellan kvinnor och män ökar.

Propositionen har inga större effekter för personer som kommer från utlandet till Finland för att arbeta, om man utgår från att könsfördelningen bland dem som flyttar till Finland motsvarar könsfördelningen bland de utländska medborgare som är bosatta i Finland.

Bland de utlänningar som är fast bosatta i Finland finns det ungefär lika många kvinnor som män. År 2002 fanns det 51 697 män och 51 985 kvinnor bland de utlänningar som var stadigvarande bosatta i Finland. Bland männen var 11 593 och bland kvinnorna 6 382 unionsmedborgare. Bland dem som flyttat till Finland från ett flertal länder i Västeuropa och från Turkiet finns det fler män än kvinnor, medan det flyttat fler kvinnor än män från till exempel Ryssland och Thailand.

Propositionen kan antas ha vissa konsekvenser i ett jämställdhetsperspektiv också för de som vistas utomlands. År 2003 fanns det 2 957 (82 %) män bland de utsända arbetstagarna, och konsekvenserna gäller därför i synnerhet män. Lagreformen medverkar till större jämställdhet eftersom bland andra medföljande makar till utsända arbetstagare har rätt att arbeta i liten skala utan att det påverkar deras rätt att få social trygghet enligt lagstiftningen i Finland.

Av de som studerar på heltid utomlands är 3 882 (68 %) kvinnor, och konsekvenserna är därmed större för kvinnor än för män.

5. Ärendets beredning

Ärendet har beretts av en arbetsgrupp för bosättningsbaserad social trygghet som tillsattes av social- och hälsovårdsministeriet den 13 mars 2002. Arbetsgruppens uppdrag var att undersöka på vilka punkter vår lagstiftning om bosättningsbaserad social trygghet behöver och kan ses över och att lägga fram förslag i form av en proposition.

I arbetsgruppens arbete deltog företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansministeriet, Folkpensionsanstalten, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, AKAVA r.f., Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC r.f., Finlands Kommunförbund, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC r.f., Servicearbetsgivarna r.f. och Företagarna i Finland r.f. Under arbetets gång hörde gruppen experter från olika områden. Gruppen lämnade sin slutrapport (arbetsgruppspromemoria, social- och hälsovårdsministeriet; Työryhmämuistioita 2003:22) den 19 juni 2003.

Följande aktörer har yttrat sig om förslagen

från arbetsgruppen: arbetsministeriet, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, handels- och industriministeriet, miljöministeriet, försäkringsinspektionen, jämställdhetsombudsmannen, minoritetsombudsmannen, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, Olyckfallsförsäkringsanstaltens Förbund, Arbetslöshetskassornas Samorganisation r.f., Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Finlands Kommunförbund, AKAVA r.f., Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC r.f., Finlands Kommunförbund, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC r.f., Servicearbetsgivarna r.f., Forskareförbundet, Finlands studentkårers förbund FSK, Finlands Yrkesstuderaendes Centralförbund SAKKI r.f., Finska Missionssällskapet, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys ry, Fida International ry, Servicecentrum för Utvecklings-samarbete Kepa och Suomi-Seura ry.

Propositionen har beretts av social- och hälsovårdsministeriet som tjänsteuppdrag. Ärendet har beretts i samråd med de arbetsmarknadsorganisationer som nämns ovan, Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen.

6. Övriga omständigheter som påverkar ärendet

6.1. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till regeringens proposition med förslag till utlänningslag

(RP 28/2003). I 2 a § i tillämpningslagen definieras de viktigaste begreppen. Paragrafen talar om personer av finländsk härkomst. Definitionen av flykting är samordnad med definitionen i propositionen med förslag till ny utlänningslag.

Också den övergripande reformen av sjukförsäkringslagen (RP 50/2004) påverkas av propositionen. De föreslagna ändringarna i sjukförsäkringslagen bör beaktas i den kommande revideringen av sjukförsäkringslagen.

6.2. Samband med internationella överenskommelser

När det gäller social trygghet för personer som flyttar mellan medlemstaterna i EU är det i första hand förordning 1408/71 och rådets förordning 574/72 om tillämpningen av förordning 1408/71 som gäller. De anger om den nationella lagstiftningen om social trygghet är tillämplig lag och om medlemsstaten är skyldig att ge ut förmåner till personer som är bosatta i andra medlemsstater. Förordningarna är direkt tillämplig lag och åsidosätter de nationella bestämmelser som står i strid med dem.

Dessutom finns det en rad konventioner om social trygghet som är förpliktande för Finland. De anger vilken lagstiftning som är tillämplig och har bestämmelser om beviljande och utbetalning av förmåner. Också konventionerna åsidosätter nationella bestämmelser som strider mot dem.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**1.1. Lagen om ändring av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bösättningsbaserad social trygghet****1 kap. Allmänna stadganden**

1 §. *Tillämpningsområde.* Enligt den föreslagna paragrafen skall lagen tillämpas, om inte något annat följer av internationella överenskommelser eller av förordning 1408/71. Till denna del motsvarar bestämmelsen den gällande lagstiftningen. Med internationella överenskommelser avses överenskommelser som är bindande för Finland och i vilka ingår bestämmelser om tillämplig lagstiftning (s.k. lagvalsbestämmelser). Exempel på sådana är bilaterala och multilaterala överenskommelser om social trygghet, EES-avtalet jämte bilagor samt avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer. Bestämmelser om tillämplig lagstiftning ingår också i de s.k. högkvartersavtal, som gäller internationella organisationer.

Paragrafens ordalydelse har ändrats jämfört med den nuvarande så att i den inte längre nämns bösättning i Finland, utan i stället hänvisas det direkt till ifrågavarande förmånslagar genom ett konstaterande att enligt den nya lagen avgörs huruvida lagarna skall tillämpas på en person. Ändringen förutsätter också att motsvarande bestämmelser i vissa förmånslagar ändras. Det är fråga om en lagteknisk ändring, vars syfte inte är att ändra innehållet i tillämpningslagen eller nämnda förmånslagar. Avsikten är att kravet på bösättning i Finland fortfarande skall ingå i den nya lagen och framgå av bl.a. 3 §. Till 3 b § har även fogats en bestämmelse om rätt till social trygghet på basis av arbete eller företagsverksamhet i sådana fall som avses i för-

ordning 1408/71, vilket bättre motsvaras av den ändrade ordalydelsen.

Det nuvarande tillämpningsområdet ändras så, att det inte längre skall gälla lagen om utkomstskydd för arbetslösa, sjukförsäkringslagen, lagen om rehabiliteringspenning eller lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten. Meningen är att om tillämpningsområdet för dem skall bestämmas i respektive förmånslag. Det föreslås dock att bestämmelserna om bösättning enligt den nya lagen skall tillämpas på arbetslöshetsförmåner och förmåner enligt sjukförsäkringslagen.

Vidare föreslås att paragrafen ändras så att tillämpningsområdet för så gott som alla lagar som verkställs av Folkpensionsanstalten skall bestämmas med stöd av samma lag. Sålunda föreslås att tillämpningsområdet för den gällande lagen utvidgas så att till paragrafen fogas lagen om bostadsbidrag (408/1975), lagen om frontmannapension (119/1977) och lagen om särskilt stöd till invandrare (1192/2002). Rätten till förmåner enligt dessa lagar har hittills grundat sig på bösättning enligt lagen om hemkommun. Syftet med ändringen är att göra lagstiftningen åskådligare.

De lagar, vilkas tillämpningsområde skall bestämmas enligt tillämpningslagen, indelas i 1 § i två olika grupper. Till den första gruppen hör de lagar i fråga om vilka tillämpningslagen skall tillämpas i sin helhet. De lagar som hör till den andra gruppen skall däremot endast tillämpas på personer som är bösatta i Finland. I fråga om denna grupp tillämpas 3, 3 a och 4 § samt bestämmelserna i 3 och 4 kap. Avsikten är att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, sjukförsäkringslagen, lagen om rehabiliteringspenning och lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten inte längre alls skall nämnas i lagen. Om tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall föreskrivas

i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och om tillämpningsområdet för sjukförsäkringslagen i sjukförsäkringslagen. Tillämpningsområdet för lagen om rehabiliteringspenning avses vara detsamma som för sjukförsäkringslagen.

I fråga om de förmåner som verkställs av Folkpensionsanstalten skall lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn och militärunderstödslagen inte omfattas av den nya lagen. Stödet för hemvård och privat vård av barn hör nära samman med de av kommunen ordnade dagvårdstjänsterna och det är inte ändamålsenligt att tillämpningsområdet för de ekonomiska stödformer som är avsedda för att ordna dagvårdstjänster och vård av barn skiljs åt från lagen om hemkommun och tas in i tillämpningslagen. I militärunderstödslagen krävs inte att förmånstagaren är bosatt eller arbetar i Finland, och därför behöver den nya lagen inte innehålla några bestämmelser om tillämpningsområdet för nämnda lag.

Meningen är att inte heller studiestödet eller stödet för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning skall tas med i propositionen, eftersom dessa förmåner är utbildningspolitiska förmåner och inte förmåner som hänför sig till den sociala tryggheten.

2 §. *Verkställighet.* Det föreslås att omnämmandet av arbetslöshetskassor stryks eftersom avsikten är att om tillämpningsområdet för utkomstskyddet för arbetslösa skall föreskrivas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

2 a §. *Definitioner.* Det föreslås att till lagen fogas en paragraf med definitioner. Avsikten är att i den samlas vissa begrepp som används i lagen jämte definitionerna på dem. I den gällande lagen finns inte någon sådan paragraf, utan begreppens innebörd framgår av respektive paragrafer. Att definitionerna sammanställs i en och samma paragraf gör lagens struktur tydligare och mer åskådlig.

Det föreslås att i paragrafens 1 punkt tas in en definition på arbetstagare. Definitionen behövs i situationer där på arbetstagare tillämpas den finska lagstiftningen om social trygghet enligt förordning 1408/71. Definitionen avses ersätta den nuvarande definitionen på arbetstagare enligt förordning

1408/71 som baserar sig på begreppet arbetstagare inom arbetspensionsförsäkringen. Det föreslås att definitionen kopplas ihop med kraven gällande arbetstid och inkomster enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt med förekomsten av ett arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande.

I den nya lagen skall med arbetstagare avses en person som står i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande och vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om en arbetstagare står i arbetsavtalsförhållande eller inte avgörs med stöd av 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001), medan bedömningen av tjänste- eller annat anställningsförhållande avgörs enligt respektive speciallagstiftning såsom statstjänstemannalagen (750/1994), lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet (484/1996) samt andra speciallagar.

Enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls kraven på arbetstid om arbetstiden i ett eller flera arbeten är sammanlagt minst 18 timmar eller när den ordinarie arbetstiden i periodarbete enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod är i genomsnitt sammanlagt minst 18 timmar per kalendervecka. I arbetstiden kan också inräknas en sådan period om fyra på varandra följande kalenderveckor under vilken arbetstiden uppgår till sammanlagt minst 80 timmar fördelad på varje kalendervecka. Kraven för lön uppfylls när lönen är kollektivavtalsenlig. Om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, skall lönen för heltidsarbete under en månad motsvara minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen. Detta belopp är 926,40 euro år 2004.

Under förutsättningar som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet kan avvika från det krav som gäller arbetstid per vecka i fråga om lärare, arbetstagare som utför hemarbete, idrottsutövare, personer som utför skapande eller framställande arbete enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) och andra som arbetar inom branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala.

På motsvarande sätt föreslås att med arbete skall avses arbete i ett ovan nämnt arbetsavtals-, tjänste- eller annat anställningsförhållande.

I den nya lagen föreslås också ingå en definition på företagare eller utövare av företagsverksamhet. Med detta avses en person som enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) är skyldig att teckna en försäkring som avses i nämnda lagar. Definitionen motsvarar den definition som nu används vid tillämpningen av förordning 1408/71.

Enligt förslaget skall med utsänd arbetstagare avses en arbetstagare som arbetsgivaren sänder till ett annat land för att arbeta för arbetsgivarens räkning eller hos ett moder-, dotter- eller systerföretag eller hos ett annat företag där den utsändande arbetsgivaren har bestämmanderätt. Definitionen motsvarar begreppet utsänd arbetstagare i den gällande 7 § 1 mom. 1 punkten.

I den nya lagen skall också tas in definitioner på forskare, studerande samt missionärer och biståndsarbetare. Dessa motsvarar tillämpningspraxis enligt den gällande lagen. I allmänhet skall forskningsarbete finansieras med stipendium, men såsom forskare skall även kunna betraktas en person som för sitt forskningsarbete får dels stipendium, dels lön. Om det råder oklarhet huruvida en person är forskare eller studerande föreslås att han eller hon betraktas som studerande fram till doktorsexamen och därefter som forskare. Som forskare kan även betraktas en person som inte har avlagt doktorsexamen men vars forskningsarbete kan anses vara vetenskapligt och huvudsakligen utförs med hjälp av stipendium. Forskare som står i anställningsförhållande anses oftast vara arbetstagare och inte sådana forskare som definitionen avser. Om lönen likväl är ringa i förhållande till forskningsarbetets totalfinansiering, kan personen betraktas som en i lagen avsedd forskare. Om en person på grund av arbete i ett annat land är pensionsförsäkrad där, kan han eller hon inte betraktas som forskare enligt den nya lagen. Fastställandet av en persons ställning är av betydelse bl.a. vid tillämpningen av 3 a § om att flytta till Finland. Att personer placerats i olika kategorier har även

varit av betydelse i situationer där en person tillfälligt arbetar i en annan medlemsstat. Förordning 1408/71 medger personer som rör sig från en medlemsstat till en annan rätt till sjukvård av olika omfattning beroende på till vilken kategori de hör. Exempelvis studerande har rätt till en mer omfattande vård än forskare. Förordning 1408/71 har dock ändrats, och fr.o.m. den 1 juni 2004 omfattas alla kategorier av personer av samma rätt till sjukvård under den tid de vistas i ett annat medlemsland.

Definitionen på familjemedlem är densamma som i 8 § 2 mom. i den gällande lagen med den avvikelser att 18 år fyllda barn som studerar eller är i yrkesutbildning på heltid inte längre skall betraktas som familjemedlemmar. För studerande barn kan meddelas ett separat beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på grundval av studier. Den föreslagna ändringen motsvarar nuvarande tillämpningspraxis. Även den andra parten i ett registrerat partnerskap skall omfattas av den nu aktuella definitionen på familjemedlem. Enligt 8 § i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) skall en bestämmelse om make i en lag eller förordning tillämpas också på en part i ett partnerskap som avses i lagen, om inte något annat föreskrivs. Med makar likställs också personer av olika kön som lever i ett samboförhållande. Till familjemedlemmar räknas barn som inte fyllt 18 år, såväl egna barn som makens eller sambons barn. Avsikten är att makar av samma kön skall betraktas som familjemedlemmar endast på grundval av registrerat partnerskap, inte på basis av ett samboförhållande.

Avsikten är att i den nya lagen också tas in definitioner på person av finländsk härkomst, flykting och statslös person. Nämnda definitioner behövs med tanke på tillämpningen av 3 a och 11 § i lagförslaget. Definitionerna avses motsvara de begrepp som tillämpas i utlänningslagstiftningen.

2 kap. Tillämpning av lagstiftningen om social trygghet

Det föreslås att den nuvarande rubriken för 2 kap., "Bestämmande av bosättning", ändras till "Tillämpning av lagstiftningen om social

trygghet", varvid den bättre motsvarar det reviderade innehållet i lagen. Det föreslås att kapitelstrukturen förtydligas så att varje enskild situation behandlas i en egen paragraf.

Avsikten är att 3 § skall gälla bosättning i Finland, 3 a § flyttning till Finland, 3 b § arbete och företagsverksamhet, 4 § vistelse utomlands, 5 § vissa anställningsförhållanden, 6 § tjänstgöring ombord på ett finskt fartyg och 7 § arbete och studier utomlands.

3 §. *Bosättning i Finland.* Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras tekniskt så att i stället för om bosättning skall i det föreskrivas om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på samma sätt som i rubriken för 2 kap. Dessutom ändras ordalydelsen i paragrafen så att de som skall omfattas av tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet är "stadigvarande bosatta personer". Då förutsätts att personen har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem i Finland och att han eller hon ständigt huvudsakligen vistas i Finland. Utgångspunkten skall fortfarande vara personens faktiska fysiska vistelse i Finland. Personer som årligen vistas över halva tiden utomlands kan anses bo annanstans än i Finland trots att de har en bostad i landet. I oklara fall där en person har personlig eller yrkesmässig anknytning till två länder skall boendet avgöras utifrån personens helhetsituation. Faktorer som skall beaktas vid bedömning av om personen bor i Finland eller inte är bl.a. vistelsens längd och karaktär, familjens hemort, var barnen går i skola, om anställningen är fast eller tillfällig, var den yrkesmässiga verksamheten utövas samt kontakterna med myndigheterna. I fråga om bedömningen av bosättning betraktas anteckningar som införts i befolkningsdatasystemet eller beskattningen som sådana faktorer som jämsides med andra omständigheter skall beaktas i helhetsbedömningen.

Avsikten är att de nuvarande bestämmelserna i 2 och 3 mom. om rätt till social trygghet för en person som flyttar till eller söker asyl i Finland skall tas in i den nya 3 a §.

3 a §. *Att flytta till Finland.* Om rätten till bosättningsbaserad social trygghet för personer som flyttar till Finland föreskrivs i 3 § 2 mom. i den gällande lagen, vilket föreslås bli ersatt med den nya 3 a §. Enligt den nuvarande bestämmelsen förutsätts att en person

som flyttar till landet har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland och att han dessutom har ett giltigt uppehållstillstånd som berättigar till minst ett års vistelse eller av särskilda skäl ett tillstånd för en kortare tid än ett år. I tillämpningspraxis görs bedömningen av om personen flyttar stadigvarande utifrån personens helhetsituation. Det väsentliga i frågan är då utöver personens egen uppfattning av flyttningens karaktär även de omständigheter som kan påvisas objektivt, t.ex. syftet med och karaktären av flyttningen, personens band till Finland, arbetsavtal, familjeband och andra omständigheter som anges i handlingar. Den nya 3 a § motsvarar gällande tillämpningspraxis.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen skall lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en person som flyttar till Finland redan från ankomsten till landet om det med beaktande av personens helhetsituation kan anses att han flyttar till Finland för att bosätta sig här stadigvarande. Om personen har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd anses han i allmänhet alltid vara stadigvarande bosatt i Finland. En person som flyttar till Finland som arbetstagare kan dock anses vara stadigvarande bosatt fastän han har ett tillfälligt uppehållstillstånd, om anställningsförhållandet beräknas vara i minst två år.

I paragrafens 2 mom. anges en rad faktorer som kan anses påvisa att boendet är stadigvarande. En person som tidigare varit stadigvarande bosatt i Finland och har omfattats av den finska lagstiftningen om social trygghet kan i regel anses flytta till Finland för att bosätta sig här stadigvarande genast från ankomsten till Finland, förutsatt att orsaken till ankomsten inte är semester eller någon annan motsvarande kortvarig vistelse. När orsaken till ankomsten till landet bedöms skall personens helhetsituation beaktas.

En person kan i regel också anses flytta till Finland för stadigvarande bosättning om han eller hon är av finländsk härkomst. Detta föreslås gälla även flyktingar och personer som fått uppehållstillstånd på grund av behov av skydd.

Såsom en faktor som påvisar stadigvarande bosättning kan enligt förslaget också anses en situation där en person har en familjemedlem som är stadigvarande bosatt i Finland. Det

kan vara fråga om en person som är gift med en i Finland stadigvarande bosatt person. Med makar jämställs enligt 8 § i lagen om registrerat partnerskap parterna i ett registrerat partnerskap. När det gäller andra familjeband än makar skall personens helhetssituation samt anknytning till Finland och den andra staten beaktas. I fråga om t.ex. vuxna barn som flyttar till sina föräldrar skall även deras anknytning till avgångslandet beaktas. Av sambon skall krävas även andra faktorer som styrker avsikten med flyttningen till Finland och t.ex. tidigare samboende. När det avgörs om flyttning till Finland kan anses vara av stadigvarande karaktär kan dock ett samboförhållande vara en faktor som visar anknytning till Finland.

Enligt förslaget skall även arbete i Finland anses vara en faktor som enligt tillämpningslagen visar att bosättningen i Finland är stadigvarande, förutsatt att anställningen i Finland gäller tills vidare eller minst två år. Exempelvis skall också ett forskningsarbete på basis av ett avtal som kan jämföras med ett arbetsavtal anses som en faktor som visar att bosättningen är stadigvarande. Då skall forskningsarbetet pågå i minst två år och det stipendium som fås för forskningsarbetet kunna jämföras med lön som betalas för motsvarande arbete. Detta motsvarar nuvarande tillämpningspraxis.

Att boendet i Finland är stadigvarande kan även påvisas av andra band till Finland. I vissa enskilda fall kan man i helhetsbedömningen stanna för att det i fråga om en person har utvecklats anknytning till Finland. Det kan vara fråga om t.ex. en person som har anlänt till landet som studerande eller forskare, men studierna eller bedrivandet av forskning har pågått i många år och personen vid sidan om den övriga verksamheten dessutom periodvis har arbetat i Finland.

Enligt 3 mom. kan en person som flyttar till Finland enbart för att studera inte anses flytta till Finland för stadigvarande bosättning. Bestämmelsen motsvarar gällande tillämpningspraxis. Studier kan anses som tillfälliga och sålunda är det sannolikt att studeranden återvänder till sitt hemland när studierna slutförts. Förhållandena för en person som anlänt till landet enbart för att studera kan förändras under studietiden till följd av

t.ex. äktenskap, bildande av familj, arbete eller någon annan omständighet så, att han eller hon trots sina studier kan anses vara stadigvarande bosatt här. Då skall personens boende i Finland prövas på nytt, varvid han eller hon kan omfattas av rätt till social trygghet. Boendet bedöms då på grundval av den huvudsakliga orsaken till vistelsen i landet. En studerande kan ha rätt till social trygghet även på grundval av arbete, om på honom eller henne tillämpas gemenskapslagstiftningen eller en överenskommelse om social trygghet. Bestämmelsen avses inte vara av betydelse för en persons rätt till sådana tjänster och förmåner enligt lagen om hemkommun som i allmänhet tillkommer kommuninvånarna.

Paragrafens 4 mom. gäller asylsökande och personer som fått uppehållstillstånd på grund av behov av tillfälligt skydd. Det föreslås att lagstiftningen om social trygghet inte skall tillämpas på dem under den tid de omfattas av tillämpningsområdet för lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999). För de asylsökandes del motsvarar bestämmelsen den nuvarande lagstiftningen. Däremot är bestämmelsen om personer som får tillfälligt skydd ny. Till lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande har fogats bestämmelser (118/2002) om ordnande av mottagande av personer som får tillfälligt skydd i Finland. I regeringens proposition gällande detta liksom i riksdagens svar har fästs särskild uppmärksamhet vid behovet att förtydliga lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet och lagen om hemkommun i fråga om personer som får tillfälligt skydd.

Avsikten är att en person som fått uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd inte skall ha rätt till social trygghet enligt ifrågasvarande lag så länge som på honom eller henne tillämpas lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. När skyddet har upphört bedöms situationen för personer som fått tillfälligt skydd på grundval av utlänningslagstiftningen. Det primära alternativet är att personen tryggt kan återvända till sitt hemland. Utgångspunkten skall vara att de som fått

tillfälligt skydd frivilligt skall återvända till sitt bosättningsland när skyddet upphört, dvs. när det är möjligt att återvända under trygga och människovärdiga förhållanden. Om det inte är möjligt att återvända när det tillfälliga skyddet upphör skall uppehållstillståndsprövning i varje enskilt fall utföras i vanlig ordning med stöd av utlänningslagen. Om en person då beviljas uppehållstillstånd för vistelse i Finland t.ex. på grund av behov av skydd, skall på honom eller henne enligt 3 § kunna tillämpas lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

Det föreslås att till 5 mom. fogas en bestämmelse som gäller förändrade omständigheter. Om en person vid inresan i landet inte har kunnat anses bosätta sig i Finland stadigvarande, men förhållandena senare förändras så att han eller hon kan anses vara bosatt i Finland, skall personen fr.o.m. den tidpunkt då förhållandena förändrats anses vara bosatt i Finland enligt vad som avses i den nya lagen. Sådana förändrade förhållanden är t.ex. att personen avslutar sina studier och börjar arbeta eller knyter familjeband i Finland.

3 b §. *Arbete och företagsverksamhet.* Det föreslås att till lagen fogas en ny bestämmelse om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på arbete som utförs eller företagsverksamhet som utövas i Finland i de situationer där förordning 1408/71 skall tillämpas. Av medborgare från ett land som är medlem i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av schweiziska medborgare som anländer till Finland för att arbeta kan enligt förordning 1408/71 inte krävas stadigvarande bosättning i Finland, utan rätten till social trygghet uppstår på basis av arbete. Detsamma gäller sådana medborgare i tredje länder som är stadigvarande bosatta i ett land som är medlem i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska gemenskapen och som från ett annat medlemsland kommer till Finland för att arbeta. Också på dem tillämpas bestämmelserna i förordning 1408/71 på grundval av rådets förordning (EG) nr 859/2003 av den 14 maj 2003. Genom förordningen har tillämpningsområdet för förordning 1408/71 och för dess tillämpningsförordning 574/72 utvidgats så att det omfattar sådana medborgare i tredje land som inte redan omfattas av bestämmel-

serna enbart på grund av sitt medborgarskap.

Lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet innehåller inte någon definition på arbetstagare, varför en bestämmelse om detta är nödvändig. Avsikten är att bestämmelsen skall ersätta den definition på arbetstagare som ingår i bilaga I till förordning 1408/71 (punkt M. Finland). Enligt bestämmelsen i bilagan skall som arbetstagare avses "varje person som är anställd eller egenföretagare i den mening som avses i lagstiftningen om arbetspension".

Enligt propositionen skall en arbetstagare för den tid anställningen varar omfattas av den lagstiftning om social trygghet som avses i den nya lagen. Om en persons vistelse är av permanent karaktär eller senare omvandlas till sådan och personen kan anses vara bosatt i Finland, skall på honom eller henne enligt 3 § tillämpas lagstiftningen om social trygghet på basis av bosättning i Finland.

Avsikten är att bestämmelsen tillämpas på en person vars arbete avses fortgå minst fyra månader utan avbrott. Arbetet kan bestå av flera olika anställningar om arbetet fortgår utan avbrott. Arbetet kan anses vara sammanhängande om arbetsperioderna endast avbryts av veckoslut eller helgdagar. Avsikten är sålunda att paragrafens tillämpningsområde inte skall omfatta sådant kortvarigt arbete som underskrider denna gräns, t.ex. säsongarbete inom trädgårdsbranschen eller jordbruket eller utländska studerandes sommararbete som varar mindre än fyra månader. Såsom i paragrafen avsett arbete skall i allmänhet inte heller avses arbete som au pair eller arbetspraktik, eftersom lönen så gott som alltid underskrider den nivå som anges i paragrafen. Det föreslås att en arbetstagare skall omfattas av den sociala tryggheten redan från ankomsten till landet om det har avtalats att anställningen börjar redan då. Annars skall den sociala tryggheten börja tillämpas från den tidpunkt då arbetet inleds. Rätten till social trygghet föreslås upphöra när anställningen upphör, om inte personen anses vara bosatt i Finland.

Bestämmelsen föreslås även gälla företagare. Även i fråga om dem krävs att verksamheten pågår minst fyra månader, vilket motsvarar den gällande bestämmelsen i bilaga I i förordning 1408/71.

Avsikten är att på arbetstagare som anländer till Finland från länder utanför EU/EES-området eller Schweiz tillämpas 3 a § 4 punkten i lagförslaget enligt vilken ett arbetsavtal på minst två år eller något annat därmed jämförbart avtal för arbete i Finland kan anses som en faktor som visar att personen är stadigvarande bosatt i Finland.

Förordningen 1408/71 är direkt tillämplig rätt i Finland. Syftet med bestämmelserna om tillämplig rätt (lagvalsbestämmelser) i förordningen om social trygghet är att endast fastställa den nationella lagstiftning som skall tillämpas på de personer som hör till tillämpningsområdet för förordningen. Där emot är syftet med bestämmelserna i förordningen om social trygghet inte att fastställa de förutsättningar som gäller rätt eller skyldighet att ansluta sig till systemet för social trygghet eller till någon sektor av det. Europeiska gemenskapernas domstol har flera gånger konstaterat att medlemsstaterna i sin lagstiftning själv skall fastställa villkoren för när försäkringen börjar och upphör. När dessa villkor fastställs är medlemsstaterna skyldiga att iakttä de gällande bestämmelserna i gemenskapsrätten. Vid fastställandet av villkoren kan inte personer som enligt förordningen om social trygghet omfattas av gemenskapslagstiftningen lämnas utanför den nationella lagstiftningen.

Domstolen har särskilt framhållit att det inte för att en person skall ha rätt att bli försäkrad kan krävas att personen är bosatt i staten i fråga. Sålunda kan försäkring inte vara förknippad med sådana krav att de omöjliga kan uppfyllas, såsom kravet på bosättning om arbetstagaren är bosatt i en annan medlemsstat. På försäkring kan likväl ställas andra krav. Dessa krav kan inte leda till att medlemsstatens egna medborgare och medborgare i andra medlemsstater behandlas på olika sätt.

En person som har slutat arbeta i en medlemsstat och därför inte uppfyller kraven på arbete enligt förordningen om social trygghet kan omfattas av ett krav, där dennes rätt att vara eller bli försäkrad på grundval av gemenskapslagstiftningen gäller endast under förutsättning att han eller hon bor i nämnda medlemsstat.

Den nu förslagna ändringen avses gälla så-

väl finska medborgare som medborgare i andra medlemsstater, och sålunda förorsakar bestämmelsen inte någon diskriminering på basis av medborgarskap. Det bör dock beaktas att personer som är stadigvarande bosatta i Finland lättare uppfyller kraven enligt lagen än arbetstagare som anländer till Finland för att arbeta. Den föreslagna ändringen innebär dock i praktiken att en person som kommer för att arbeta kan uppfylla försäkringskraven omedelbart efter ankomsten till landet eller när arbetet inleds. Det är fråga om förmåner som hör till grundskyddet, vilka inte hör samman med anställningen och i allmänhet inte medges personer som arbetar. De krav som ställs på erhållandet av sagda rätt skall av praktiska skäl fastställas så att de är tämligen lindriga vad beträffar arbetets längd samt arbetstiden och lönen för arbetet. Med beaktande av lagstiftningens speciella karaktär kan dylika krav anses vara objektivt motiverade.

3 c §. *Krav på laglighet.* Avsikten är att bestämmelsen skall komplettera 3, 3 a, 3 b och 4 §. Med kravet på laglighet avses att en person när han börjar omfattas av den sociala tryggheten i Finland skall ha de eventuella tillstånd och handlingar som krävs för vistelse i landet.

Enligt 9 § i Finlands grundlag (731/1999) har finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Finska medborgare får inte hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land. Rätten för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet regleras genom lag. På utlänningars inresa och utresa samt på deras vistelse och arbete i Finland tillämpas utlänningslagstiftningen samt de internationella överenskommelser som är bindande för Finland. Om det således med stöd av nämnda lagstiftning krävs att en person för inresa och boende i landet skall ha ett gällande uppehållstillstånd och gällande resehandlingar, bör han eller hon ha dessa handlingar för att omfattas av lagstiftningen om social trygghet. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagstiftningen.

Det föreslås att situationer där en person flyttar till landet dessutom skall regleras av

en särskild bestämmelse enligt vilken uppehållstillståndet, när ett sådant krävs, skall vara utfärdat för minst ett år. I särskilda situationer är även ett uppehållstillstånd för kortare tid än ett år tillräckligt. Ett sådant särskilt skäl kan vara t.ex. att ett tillstånd som annars skulle utfärdas för minst ett år av formella eller procedurskäl utfärdas för kortare tid än ett år. Detta kan bero på att passets giltighetstid är kortare än ett år eller att ett tillstånd som beviljas en familjemedlem som senare anländer till Finland utfärdas för samma tid som för de övriga familjemedlemmarna.

Om ett uppehållstillstånd håller på att löpa ut och personen innan det förra tillståndet upphört att gälla har lämnat in en ansökan om förlängt tillstånd, skall han eller hon anses vistas lagligt i landet under den tid behandlingen av det förlängda tillståndet pågår. Om förlängt tillstånd förvägras, skall vistelsen inte längre vara laglig räknat från tidpunkten för avslaget. I situationer där en person vars uppehållstillstånd upphör att gälla inte har ansökt om ett nytt uppehållstillstånd, blir vistelsen olaglig och personen kan utvisas, varvid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet upphör samtidigt som uppehållstillståndet upphör att gälla.

4 §. *Vistelse utomlands.* Det föreslås att paragrafen förtydligas så att i den skall nämnas den huvudregel enligt vilken lagstiftningen om social trygghet inte tillämpas på personer som flyttat utomlands. Däremot skall lagstiftningen om social trygghet tillämpas på personer som fortfarande är bosatta i Finland men som tillfälligt vistas utomlands högst ett år. Detta motsvarar gällande lag och tillämpningspraxis.

Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så att lagstiftningen om social trygghet skall tillämpas på en person som vistas utomlands upprepade gånger, om personen trots vistelsen utomlands kan anses vara stadigvarande bosatt i Finland och har fast anknytning till Finland. I den nuvarande lagen tillämpas den s.k. treårsregeln, enligt vilken man i fråga om personer som en del av året vistas utomlands och en del i Finland bedömer längden av vistelsen utomlands på basis av en period på tre år. Bestämmelsen har tillämpats på t.ex. pensionstagare som regelbundet vistas en del av

året utomlands, men som inte stadigvarande har flyttat utomlands. Bestämmelsen har visat sig vara svår att verkställa. Med det nya 2 mom. eftersträvas likartade situationer som med den nuvarande treårsregeln, men regeln avses inte vara bunden till en tidsgräns på tre år, utan kontrollen är kontinuerlig. Syftet med ändringen är att medge den verkställande instansen prövningsrätt för att undvika oskäliga situationer där en person kan anses vara bosatt i Finland fastän han eller hon upprepade gånger vistas en del av året utomlands.

Det föreslås att som sådana faktorer som trots upprepade vistelse utomlands visar stadigvarande bosättning i och fast anknytning till Finland skall anses bl.a. att personen vistas minst halva året i Finland, har hemkommun i Finland och är allmänt skattskyldig i Finland. Bestämmelsen lämpar sig också för situationer där en person tillfälligt arbetar utomlands, men har hemkommun i Finland och tillbringar sin fritid här.

I oklara fall där en person har personlig eller yrkesmässig anknytning till två länder skall bosättningen avgöras utifrån personens helhetsituation. Faktorer som skall beaktas vid bedömning av om personen är bosatt i Finland eller inte är bl.a. vistelsens längd och karaktär, familjens hemort, var barnen går i skola, om anställningen är fast eller tillfällig, var yrkesverksamheten utövas samt kontakterna med myndigheterna. I fråga om bedömningen av bosättning betraktas anteckningar som införts i befolkningsdatasystemet eller beskattningen som sådana faktorer som jämsides med andra omständigheter skall beaktas i helhetsbedömningen.

Frågan kan dock i vissa gränsfall vara svår att avgöra. Detta gäller i synnerhet situationer med kortvariga och på varandra följande vistelser turvis i utlandet och hemlandet. Då avgörs frågan i sista hand på basis av en helhetsbedömning av personens situation utifrån de uppgifter om boendet som finns att tillgå.

5 §. *Vissa anställningsförhållanden.* I paragrafen bestäms om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på sådana finska medborgare som arbetar utomlands och är anställda hos finska staten eller i därmed jämförbara uppgifter. Avsikten är att definitionen på arbetstagare och arbete även skall

tillämpas på dessa personer. Sålunda föreslås att kravet på att anställningsförhållandet till finska staten skall vara i huvudsyssla stryks i 2 punkten. Paragrafen skall dessutom utvidgas så att den omfattar missionärer och biståndsarbetare. I den gällande lagen förutsätts att dylika personer skall lämna in en ansökan enligt 7 § för att omfattas av lagstiftningen om social trygghet. Efter den föreslagna ändringen omfattas missionärer och biståndsarbetare av lagstiftningen om social trygghet direkt med stöd av lag.

Den föreslagna ändringen är nödvändig på grund av de ändringar som föreslås i 7 §. Förslaget innebär att 7 § ändras så att beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på grund av arbete eller studier utomlands skall kunna fattas för högst tio år. Bestämmelsen försvårar ställningen för missionärer och biståndsarbetare. Missionsarbete är till sin natur långvarigt och pågår i flera år. Även arbetet för personer i utvecklings-samarbetsuppgifter i olika utvecklingsländer kan fortgå i över tio år. De som arbetar med utvecklings-samarbete skall såsom personer som utför humanitärt arbete jämföras med missionärer. Därför föreslås att lagstiftningen om social trygghet skall kunna tillämpas på nämnda uppgifter utan tidsgräns.

Definitionen på missionär finns i 2 a § i lagförslaget. För att en person skall anses som en i lagen avsedd missionär krävs på samma sätt som i den gällande lagen att han står i anställningsförhållande till en i Finland registrerad missionsorganisation, evangelisk-luthersk eller ortodox församling eller ett registrerat religionssamfund som under den tid missionsarbetet pågår betalar lön åt arbetstagaren, att arbetstagaren är arbetspensionsförsäkrad i Finland samt att arbetsgivaren har sänt ut personen för arbete utomlands. Stadgarna för ett registrerat religionssamfund skall innehålla ett omnämnande om att samfundet bedriver missionsverksamhet.

I 2 a § i lagförslaget definieras också biståndsarbetare. Med biståndsarbetare avses en person som arbetar med ett utvecklings-samarbetsprojekt. Beträffande projektet krävs att för dess finansiering används biståndsmedel ur statsbudgeten eller att det rör sig om ett projekt som finska staten deltar i på något annat sätt genom verksamhet i en internatio-

nellt etablerad internationell organisation.

Nämnda arbetsgivare skall enligt 2 mom. vara skyldiga att till Folkpensionsanstalten anmäla de uppgifter som nämns i 2 mom. gällande missionärer och biståndsarbetare som sänts utomlands för att arbeta.

6 §. *Tjänstgöring ombord på ett finskt fartyg.* I paragrafen föreslås vissa lagtekniska ändringar så att "bosatt i Finland" ersätts med en hänvisning till tillämpning av lagstiftningen om social trygghet enligt den nya lagen och till bosättning i Finland enligt vad som avses i 3 §.

7 §. *Arbete och studier utomlands.* I paragrafen föreskrivs när en person som vistas utomlands på ansökan fortfarande kan omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet. I bestämmelsen har gjorts många tekniska ändringar. Definitionerna på olika grupper av personer har tagits in i 2 a §.

Den nuvarande bestämmelsen föreslås bli ändrad så att i paragrafen stryks 1 mom. 3 punkten som gäller personer i utvecklings-samarbetsuppgifter eller missionsarbete. Det föreslås att bestämmelsen flyttas till 5 §. Likaså föreslås att den nuvarande 1 mom. 5 punkten om personer som under viss tid arbetar vid en mellanstatlig organisation skall utgå. Dylika organisationer har i allmänhet ett eget system för social trygghet som arbetstagarna kan höra till. I vissa fall kan dock på personer som arbetar vid mellanstatliga organisationer fortfarande tillämpas lagstiftningen om social trygghet om arbetstagarens uppgifter hänför sig till utvecklings-samarbetsuppgifter. Dessa personer kan betraktas som biståndsarbetare enligt 2 a § 8 punkten när det är fråga om visstidsuppgifter som utförs med finansiering från finska staten. Lagstiftningen om social trygghet kan således med stöd av 5 § tillämpas på exempelvis personer som arbetar i utvecklings-samarbetsuppgifter hos Förenta Nationerna och dess specialorganisationer, om dessa inte omfattas av ett eget system för social trygghet.

Enligt 2 a § 6 punkten i lagförslaget anses en person i yrkes- eller examensinriktad utbildning som studerande. Såsom studerande i huvudsyssla enligt 3 punkten anses en person som bedriver studier som berättigar till studiestöd. Studierna kan anses vara heltidsstudier fastän den studerande inte har rätt till

studiestöd, om studierna leder till en officiellt erkänd examen och studierna bedrivs vid en ackrediterad läroanstalt i studielandet. Studerande som bedriver forskning anses också vara studerande fram till det att doktorsavhandlingen slutförs. Eftersom systemen gällande ackreditering av läroanstalter varierar från ett land till ett annat, kan studeranden även på annat sätt bevisa att studierna utomlands bedrivs på heltid. Då förutsätts att studierna leder till en i Finland officiellt erkänd examen. Bestämmelsen avses också gälla sådana heltidsstuderande i utlandet som är inskrivna vid ett finländskt universitet, men vars studier utomlands hänför sig till studier som bedrivs i Finland. Detta kan gälla t.ex. studerande som gör sitt examensarbete vid en finsk läroanstalt eller personer som deltar i utbytesprogram för studerande.

Om studerande inte har rätt till studiestöd i Finland skall i enskilda fall göras utifrån en helhetsbedömning. Då skall även beaktas vad som i 7 a § bestäms om fast anknytning till Finland samt i synnerhet huruvida personen har för avsikt att återvända till Finland efter studierna utomlands och sannolikheten av detta.

Om studeranden vid sidan om sina studier arbetar i ett EU/EES-land eller ett land med vilket ingåtts en överenskommelse om social trygghet skall den tillämpliga lagstiftningen om social trygghet fastställas utifrån arbetstagarens ställning, varvid han eller hon i regel inte samtidigt kan omfattas av den finska lagstiftningen. Om arbetet upphör, kan personen ansöka om att på nytt omfattas av den finska sociala tryggheten såsom studerande. En förutsättning för detta är dock att studierna har fortsatt även under tiden i arbete.

Med en i 3 punkten avsedd forskare avses en person som bedriver vetenskaplig forskning efter doktorexamen och som finansierar sin forskning med stipendier. Om en forskare får lön för sitt arbete skall hans eller hennes ställning bedömas på grundval av arbete. I fråga om ett annat land än en medlemsstat i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska gemenskapen eller ett land med vilket ingåtts en överenskommelse om social trygghet skall inte omständigheten att forskaren får en liten lön för sitt arbete hindra personen från att betraktas som en forskare

som avses i paragrafen. Den omständigheten huruvida ett stipendium betalas från Finland eller utlandet spelar ingen roll. Likväl förutsätts att personen skall ha omfattats av lagstiftningen om social trygghet enligt den lag som nu ändras och att personen beger sig till ett utländskt universitet, någon annan läroanstalt, en forskningsinstitution eller ett företag för att bedriva forskningsarbete.

Det föreslås att 2 och 3 mom. upphävs. Om meddelande av beslut föreskrivs i 12 §.

7 a §. *Fast anknytning.* Det föreslås att bestämmelsen om fast anknytning preciseras så att i paragrafen tas in de faktorer som på motsvarande sätt som i nuvarande tillämpningspraxis påvisar fast anknytning. En persons anknytning till Finland bedöms vid tillämpning av 4, 7 och 8 § i lagen.

Bedömningen av fast anknytning består av en sådan bedömning av personens helhetsituation där man strävar efter att klarlägga om personens band till Finland är fastare än bandet till ett annat land. På bedömningen inverkar bl.a. den tid som personen tillbringat i Finland och utomlands jämte vistelsens kontinuitet, upprepad vistelse i Finland, bostad, anställning, arbetets art, arbetsgivarens hemort och i fråga om t.ex. utsända arbetstagare avsikten och sannolikheten att återvända till Finland. Personer med familj anses i allmänhet ha anknytning till det land där deras familjer är bosatta.

Bedömningen av fast anknytning motsvarar den bedömning av en persons hemort som görs vid tillämpning av gemenskapslagstiftningen. Europeiska gemenskapernas domstol har preciserat begreppet genom sina domar och framhållit bl.a. att hemorten för en person är den centrala punkten för hans eller hennes verksamhet och intressen.

8 §. *Familjemedlemmar.* Enligt förslaget skall i 1 mom. föreskrivas att familjemedlemmarna skall ansöka om beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet hos Folkpensionsanstalten. Enligt förslaget skall på familjemedlemmar till en person som avses i 5 eller 7 § och som vistas utomlands alltjämt på ansökan tillämpas lagstiftningen om social trygghet. Skall i en situation som avses i 5 eller 7 § på en person tillämpas den finska lagstiftningen om social trygghet med stöd av förordning 1408/71 el-

ler en överenskommelse om social trygghet och inte med stöd av tillämpningslagen, kan enligt 2 mom. familjemedlemmen på ansökan omfattas av lagstiftningen om social trygghet enligt den lag som nu ändras.

Det föreslås att i paragrafen stryks bestämmelsen om de verkningar i fråga om den sociala tryggheten som följer av att en familjemedlem själv arbetar utomlands i sådana fall då arbetet eller företagsverksamheten är ringa och kortvarigt. Då kan lagstiftningen om social trygghet tillämpas även på familjemedlemmar under den tid de arbetar eller utövar företagsverksamhet på deltid eller kortvarigt i en annan stat. Bedömningen av arbete som utförs av en familjemedlem görs på grundval av definitionen på arbetstagare och företagare i 2 a § samt 3 b §. Om ett arbetsavtals-, tjänste- eller anställningsförhållande utomlands pågår i mer än fyra månader så att arbetstiden per vecka överskrider 18 timmar och lönen den i 2 a § 2 punkten fastställda lönenivån, kan på familjemedlemmen inte tillämpas den finska lagstiftningen om social trygghet. Om arbetet likväl utförs i ett sådant land vars levnadsnivå och lönenivå avsevärt avviker från nivån i vårt land, avses den enligt definitionen på arbetstagare fastställda lönenivån i 2 a § vara riktgivande.

Om en familjemedlem på grundval av arbete omfattas av gemenskapslagstiftningen eller en för Finland bindande överenskommelse om social trygghet kan denna bestämmelse inte tillämpas, utan på familjemedlemmen tillämpas lagstiftningen i det land där arbetet utförs.

Definitionen på familjemedlem i 2 mom. i den gällande lagen avses ingå i den nya 2 a §. Definitionen föreslås bli ändrad i fråga om barn, så att med familjemedlem avses endast sådana egna barn och barn till maken som inte fyllt 18 år och som försörjs av familjen. Som familjemedlemmar skall sålunda inte längre betraktas barn som har fyllt 18 år och som studerar eller är i yrkesutbildning på heltid. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den praxis som tillämpas för närvarande. Personer som på heltid studerar för en examen eller ett yrke kan med stöd av 7 § själva ansöka om beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet.

9 §. *Gemenskapens lagstiftning om social*

trygghet och internationella överenskommelser. Det föreslås att i bestämmelsen skall göras en ändring av teknisk natur. I stället för de internationella överenskommelserna om social trygghet nämns särskilt å ena sidan gemenskapens lagstiftning och å andra sidan de internationella överenskommelser som är bindande för Finland, på grundval av vilka bestäms vilken lagstiftning som skall tillämpas på en person. Avsikten är att paragrafen bibehålls som en bestämmelse av vilken framgår att gemenskapens lagstiftning och överenskommelserna om social trygghet har företräde framom tillämpningslagen.

10 §. *Personalen vid vissa representationer.* Det föreslås att bestämmelsen ändras tekniskt så att uttrycket bosättning i Finland stryks och att i paragrafen i stället föreskrivs om situationer där lagstiftningen om social trygghet enligt den nya lagen inte skall tillämpas på utländska medborgare.

3 kap. Sammanjämkning av lagstiftningen om social trygghet och internationella överenskommelser

11 §. *Flyktingar och statslösa personer.* I bestämmelsen stryks definitionen på flykting och statslös person, eftersom om dem föreskrivs i paragrafen om definitioner. Samtidigt ändras definitionen på flykting så att den gäller både s.k. kvotflyktingar och personer som beviljats asyl i Finland. Den gällande bestämmelsen avser endast kvotflyktingar.

4 kap. Beslut, ändringssökande och undanröjande av beslut

12 §. *Meddelande av beslut.* I Finland bosatta personer samt personer som flyttar till eller från Finland har rätt att få ett beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet av Folkpensionsanstalten. Beslutet för en person som flyttar till Finland meddelas tills vidare om det inte är uppenbart att vistelsen i Finland är tillfällig.

Det föreslås att en ansökan som görs av en person som bor i eller flyttar till Finland inte skall förses med en tidsfrist. Den tid under vilken lagstiftningen om social trygghet tillämpas samt tidpunkten för när tillämpningen börjar och slutar beror på om personen upp-

fyller de i lagen angivna kraven på tillämpning av lagstiftningen. Om en person ansöker om ett beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet först en lång tid efter ankomsten till landet skall beslutet om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet fattas från den tidpunkt då de i lagen angivna kraven uppfylls. Beslutet kan således meddelas retroaktivt t.o.m. för en lång tid.

Tidpunkten för när ansökan görs kan vara av betydelse för beviljandet av förmåner inom ramen för den sociala tryggheten. Sådana socialskyddsförmåner beviljas retroaktivt endast under den tid som anges i respektive förmånslag. Den retroaktiva ansökningstiden kan inte förlängas enbart för att beslutet om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet fattas retroaktivt.

Folkpensionsanstalten beslutar på ansökan om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet på en person som vistas utomlands. I den gällande lagen finns bestämmelserna om meddelande av beslut i 7 §. Enligt förslaget skall bestämmelserna om ansökan och meddelande av beslut ingå i 12 §. Enligt den gällande lagen kan en person på ansökan omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet även under en mycket lång tid. Enligt förslaget skall beslut kunna meddelas för högst tio år. Ändringen behövs för att göra tillämpningspraxisen tydligare och öka översiktligheten. Utredandet av situationen för en person som vistas långa perioder i utlandet har i praktiken visat sig vara mycket svårt. Den som fattar beslutet skall avgöra om personen kan anses vara en i 7 § avsedd person, vilken hans eller hennes anknytning till Finland är samt hur skäligt socialskyddet i mållandet är. En sådan utredning är synnerligen krävande och tar avsevärt lång tid och förutsätter ansevärd resurser. Den föreslagna tiden på tio år är så lång att den säkerställer social trygghet för alla i Finland bosatta och i 7 § avsedda personer under den tid de vistas utomlands. Den sociala tryggheten för personer som arbetar i missions- eller utvecklings-samarbetsuppgifter skall ordnas enligt 5 §, varvid tidsfristen på tio år inte avses gälla dem.

Enligt 2 mom. skall ansökan om beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet enligt 7 och 8 § göras inom ett år

från det att personen reste utomlands eller det föregående beslutet upphörde att gälla. Folkpensionsanstalten kan av särskilda skäl frångå tidsfristen. Avsikten är att tidsfristen på ett år inte skall gälla personer som avses i 5 §, t.ex. familjemedlemmar till statliga tjänstemän.

I fråga om personer som enligt vad som avses i 7 eller 8 § vistats utomlands och återvänder till Finland skall bosättningen bedömas enligt 3 § som om de hade varit bosatta i Finland. Om en person efter att ha återvänt till Finland på nytt åker utomlands, skall hans eller hennes vistelse i utlandet bedömas enligt 4 och 7 §. Om exempelvis en person som vistats fem år utomlands som utsänd arbetstagare återvänder till Finland, men efter en kort tid på nytt reser utomlands tillfälligt, skall på honom eller henne tillämpas 4 § 1 mom. förutsatt att vistelsen utomlands varar i högst ett år. Detsamma gäller personer som efter en utlandskommendering återvänder till Finland och en kort tid efter återkomsten till Finland på nytt ansöker om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet enligt 7 §, dock med beaktande av vad som i 12 § bestäms om maximitid.

I 4 mom. bestäms om situationer där en person har meddelats ett beslut arbete eller studier utomlands för en tid av tio år. Då skall personen vara bosatt i Finland minst ett år utan avbrott för att kunna meddelas ett nytt positivt beslut enligt 7 eller 8 §. Om en person tillfälligt vistas utomlands med stöd av 4 §, kan denna tid inte beaktas såsom bosättningstid i Finland. Däremot skall sedvanliga semestertider räknas som bosättningstid.

Lagstiftningen om social trygghet kan enligt 7 eller 8 § inte tillämpas på personer som är stadigvarande bosatta utomlands och inte heller på personer som inte har fast anknytning till Finland.

Om det är möjligt att den sociala tryggheten för en person som vistas utomlands förändras på grund av utlandsvistelsen, meddelar Folkpensionsanstalten om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet även på tjänstens vägnar. Utöver personens egen anmälan får Folkpensionsanstalten uppgifter om utlandsvistelser och flyttning utomlands från bl.a. befolkningsregistret och myndigheterna i det andra landet. Om en uppgift om

flyttning utomlands fås av någon annan än klienten, reder Folkpensionsanstalten ut orsaken till utomlandsvistelsen samt vilka verkningar den har i fråga om den sociala tryggheten. Klienten får därefter alltid ett skriftligt överklagbart beslut om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet oberoende av om han eller hon inom utsatt tid har kontaktat Folkpensionsanstalten.

Folkpensionsanstalten meddelar beslut om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet även till personer som av Pensionsskyddscentralen fått ett intyg om tillämpning av den finska lagstiftningen på basis av gemenskapsrätten eller en överenskommelse om social trygghet samt på motsvarande sätt till personer som social- och hälsovårdsministeriet meddelat beslut om tillämpning av den finska lagstiftningen om social trygghet. I fråga om dylika beslut av Folkpensionsanstalten gäller besväransvisningen likväl endast den del av den bosättningsbaserade sociala tryggheten som inte omfattas av dessa internationella rättsakter.

13 §. *Ändringssökande.* I den gällande lagen finns en bestämmelse med hänvisning till folkpensionslagens bestämmelse om förfarandet vid ändringssökande. Det föreslås att motsvarande bestämmelse om ändringssökande skall tas in som 1—3 mom. Ändringssökande är det centrala rättsskyddsmedlet med tanke på enskilda personer, varför det är viktigt att uppgifterna om det finns så lätt tillgängliga som möjligt utan att uppgifterna behöver sökas i annan lagstiftning. Bestämmelsen motsvarar innehållsmässigt bestämmelserna om ändringssökande i den lagstiftning som verkställs av Folkpensionsanstalten.

Det föreslås att bestämmelsen om ändringssökande ändras även så att besvär angående Folkpensionsanstaltens beslut alltid lämnas till prövningsnämnden eller försäkringsdomstolen. Enligt 12 § meddelar Folkpensionsanstalten alltid ett särskilt beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet. Sålunda är möjligheten att söka ändring i samband med ett förmånsbeslut inte längre nödvändig och därför kan bestämmelsen i det gällande 2 mom. strykas. Ändringen förtydligar förfarandet med ändringssökande.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om delgivning gällande beslut. Enligt förvaltningslagen (434/2003) skall en delgivning verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Folkpensionsanstalten meddelar årligen hundratusentals beslut i ärenden som gäller social trygghet, varför det i 20 a § i lagen om Folkpensionsanstalten bestäms att alla beslut om förmåner som verkställs av Folkpensionsanstalten delges i vanlig ordning genom brev. I momentet föreslås att även de beslut av Folkpensionsanstalten som meddelas enligt den lag som nu ändras skall kunna delges per post genom brev. Eftersom saken är viktig föreslås att i paragrafen skall tas in en bestämmelse som motsvarar 59 § 2 mom. i förvaltningslagen, dvs. att mottagaren anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas.

13 a §. *Självrättelse.* Bestämmelsen om självrättelse är ny. I den gällande lagen finns en bestämmelse med hänvisning till folkpensionslagen. Det föreslås att i 13 a § 1—3 mom. skall tas in bestämmelser med motsvarande innehåll. Bestämmelserna motsvarar självrättelsebestämmelserna i den lagstiftning om social trygghet som verkställs av Folkpensionsanstalten.

13 b §. *Besvär som inkommit för sent.* Bestämmelsen om besvär som inkommit för sent är ny. I den gällande lagen finns en bestämmelse med hänvisning till folkpensionslagen. Det föreslås att en bestämmelse med motsvarande innehåll fogas till 13 b §. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna om besvär som inkommit för sent i den lagstiftning om social trygghet som verkställs av Folkpensionsanstalten.

14 §. *Undanröjande av beslut.* I den gällande lagen finns en bestämmelse om undanröjande av beslut med en hänvisning till folkpensionslagen. Det föreslås att bestämmelsen om undanröjande av beslut kompletteras så att den motsvarar bestämmelserna om undanröjande av beslut i den lagstiftning om social trygghet som verkställs av Folkpensionsanstalten. Bestämmelserna om skriv-

fel förslås bli överförda till den nya 14 a §. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att i den stryks omnämmandet av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eftersom lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte hör till tillämpningsområdet för den nya lagen.

14 a §. *Rättelse av fel.* Det föreslås att bestämmelsen om rättelse av fel flyttas från 14 § till en egen 14 a §. Paragrafen motsvarar det regleringssätt som tillämpas i fråga om den lagstiftning om social trygghet som verkställs av Folkpensionsanstalten. Vidare föreslås att i bestämmelsen stryks omnämmandet av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eftersom lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte hör till tillämpningsområdet för den nya lagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Vid tillämpningen av lagen skall även tiden före lagens ikraftträdande beaktas. Exempelvis vid bedömning av om personer som avses i 7 och 8 § har fast anknytning till Finland, påverkas bedömningen också av en sådan vistelse utomlands som har ägt rum före lagens ikraftträdande. Även i fråga om personer som flyttar till Finland skall beaktas vilken anknytning personen har till Finland samt personens vistelse i Finland före lagens ikraftträdande.

Enligt 12 § kan en i 7 och 8 § avsedd person omfattas av lagstiftningen om social trygghet för den tid på sammanlagt högst tio år som han eller hon vistas utomlands. Beträffande personer som vistas utomlands när lagen träder i kraft skall tiden på tio år räknas fr.o.m. dagen för lagens ikraftträdande. Den fortsatta tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet skall då förutsätta att personen fortfarande kan anses ha fast anknytning till Finland.

Om en person när lagen träder i kraft har ett giltigt beslut av Folkpensionsanstalten om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet, skall beslutet gälla den tid som anges i det fastän personen inte har kunnat meddelas ett beslut enligt den nya lagen.

En person som enligt den 7 eller 8 § i den gällande lagen har fått ett negativt beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet kan på ansökan meddelas ett beslut

om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet enligt den nya lagen om han eller hon uppfyller de villkor som anges i lagen.

Lagens 12 § tillämpas på sådana beslut av Folkpensionsanstalten som meddelats efter att den nya lagen har trätt i kraft.

1.2. Lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Det föreslås att i 1 § i lagförslaget stryks omnämmandet av bosättning i Finland. Avsikten är att om tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs i 1 kap. 8 § och om förutsättningarna för beviljande av förmåner i respektive lagrum. På grundval av denna paragraf skall det inte beslutas om en person har rätt till arbetslöshetsförmån eller inte, utan i bestämmelsen anges syftet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

8 §. *Tillämpningsområde.* Paragrafens namn har ändrats. Det föreslås att om tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa framöver skall bestämmas i denna paragraf i stället för i tillämpningslagen.

Avsikten är att tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall omfatta personer i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande i Finland. Bestämmelsen gäller också personer som tjänstgör på finska fartyg och står i ett anställningsförhållande enligt sjömanslagen liksom också sådana personer som arbetar på utländska handelsfartyg i utrikesfart och som omfattas av tilläggsförsäringen enligt 5 kap. 12 §. Avsikten är att bestämmelsen fortfarande skall gälla även sådana företagare som avses i 1 kap. 6 § i lagen.

Avsikten är att lagen även skall tillämpas på sådana utsända arbetstagare som befinner sig utomlands och vars finska arbetsgivare har sänt dem utomlands för att arbeta för samma arbetsgivare. Detsamma avses gälla arbetstagare som finska företag sänt utomlands för arbete hos ett utländskt moder-, dotter- eller systerföretag som hör till samma

ekonomiska helhet som det finska företaget, om arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande företaget fortsätter under den tid som arbetstagaren arbetar utomlands. Däremot skall lagens tillämpningsområde inte omfatta arbetstagare som finska arbetsgivare sänt utomlands, om anställningsförhållandet till den finska arbetsgivaren har brutits. Sådana personer är t.ex. arbetstagare som inom samma koncern har övergått till en annan arbetsgivares tjänst utomlands. Således följer utkomstskyddet för arbetslösa den vedertagna praxis som tillämpas inom arbetspensions- och olycksfallsförsäkringen, där särskild uppmärksamhet har ägnats kriterier såsom rätt att avskeda arbetstagaren och lönebetalningsansvar. Lagen skall också tillämpas på personer som är anställda hos finska staten utomlands. En utsänd arbetstagare eller tjänsteman som blir arbetslös utomlands har dock rätt till arbetslöshetsförmån endast om kraven för beviljande av förmån i Finland uppfylls.

Enligt 4 mom. skall lagens tillämpningsområde inte omfatta löntagare som inte betalar löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. Om arbetslöshetsförsäkringspremien för sådana arbetstagare och företagare som omfattas av lagens tillämpningsområde bestäms särskilt i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner. I 15 § ingår bestämmelser om löntagare som är befriade från avgift. Enligt 34 § i lagen om olycksfallsförsäkring kan olycksfallsförsäkringsanstalten på ansökan av arbetsgivaren fastställa att arbetstagaren inte omfattas av arbetsgivarens olycksfallsförsäkring, om arbetstagaren arbetar utomlands och arbetet inte längre är tillfälligt. Av en sådan arbetstagare uppbärs inte arbetslöshetsförsäkringspremie och därför skall han eller hon inte längre omfattas av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på grund av arbete. Ändringen stärker den försäkringsprincip som tillämpas inom utkomstskyddet för arbetslösa.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om utländska medborgare som inte omfattas av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Sådana är t.ex. personer som är anställda vid utländska diplomatiska eller konsulära beskickningar eller vid mellanstatliga organisationer. Till dessa delar motsvarar bestämmel-

sen gällande praxis.

Lagens tillämpningsområde påverkar tillämpningen av de andra bestämmelserna i lagen. Om det arbete som krävs för beviljande av arbetslöshetsdagpenning och som skall beaktas i arbetsvillkoret bestäms i 5 kap. I arbetsvillkoret kan dock beaktas endast sådant arbete som utförs när personen i fråga omfattas av tillämpningsområdet för lagen. Personen kan uppfylla arbetsvillkoret även med sådant arbete som utförs utomlands som utsänd arbetstagare enligt paragrafens 2 mom. På motsvarande sätt anses personen vid tillämpning av 2 kap. 11 § ha varit på arbetsmarknaden även under den tid han eller hon som utsänd arbetstagare omfattas av lagens tillämpningsområde. Då det avgörs om en person har haft en i 2 kap. 11 § 2 mom. eller 5 kap. 10 § avsedd giltig orsak att vara borta från arbetsmarknaden på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, civiltjänstgöring, studier, barnafödelse, vård av barn under skolåldern eller någon annan orsak som kan jämföras med dessa, krävs inte längre att personen under denna tid skall ha bott i Finland i överensstämmelse med tillämpningslagen, utan han eller hon har även kunnat vistas utomlands denna tid. Bestämmelsen är av betydelse för bl.a. personer som studerar utomlands eller familjemedlemmar till en utsänd arbetstagare eller tjänsteman.

I 5 kap. 3 § 2 mom. föreskrivs om förlängning av granskningstiden för löntagares arbetsvillkor. Lagrummet gäller både det s.k. begynnelsevillkoret och återinträdes-/nollställningsvillkoret. Om förlängning av företagares arbetsvillkor bestäms i 5 kap. 7 §. Sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, civiltjänstgöring, studier, barnafödelse, vård av barn under skolåldern eller någon annan orsak som kan jämföras med dessa är även utomlands sådana godtagbara orsaker som möjliggör att granskningsperioden för arbetsvillkoret förlängs. Detta möjliggör att sådant arbete eller sådan företagsverksamhet som omfattas av försäkring och som utförts under en viss tidpunkt kan inräknas i arbetsvillkoret.

En förutsättning för beviljande av arbetslöshetsförmån föreslås liksom för närvarande vara att förmånstagaren är bosatt i Finland. Bedömningen av om en person är bosatt i

Finland skall avgöras på grundval av 3, 3 a, 4 och 10 § i tillämpningslagen. Avsikten är att arbetslöshetskassorna följer Folkpensionsanstaltens beslut gällande bosättning i Finland.

5 kap. Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

9 §. *Försäkrings- och arbetsperioder i andra stater.* Paragrafen föreslås bli ändrad för att det i lagen enhetligt skall hänvisas till förordningen om social trygghet när förordning 1408/71 avses.

11 §. *Arbetsvillkoret i vissa situationer.* Avsikten är att i paragrafen skall hänvisas till förordningen om social trygghet i stället för till förordningen om samordning av social trygghet.

6 kap. Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

7 §. *Dagpenningperiodens maximitid.* Paragrafens ordalydelse föreslås bli ändrad så att till dagpenningensperiodens maximitid också inräknas arbetslöshetsdagar för vilka har betalats arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar förordningen om social trygghet. Bestämmelsen motsvarar den gällande paragrafen i sak.

1.3. Lagen om upphävande av 12 § 4 mom. och 15 § 3 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

Det föreslås att bestämmelserna upphävs eftersom beviljandet av befrielse från premiebetalningsskyldigheten inte längre avses vara bundet till tillämpningslagen.

1.4. Lagen om ändring av 3 § i lagen om arbetslöshetskassor

3 §. *Villkor för medlemskap.* Det föreslås att villkoren för medlemskap ändras så att personer i avlönat arbete och företagare som enligt 1 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa omfattas av tillämpningsområdet för nämnda lag kan bli medlemmar i en kassa. Sålunda föreslås att medlemskap i en kassa inte längre skall förutsätta bosättning i

Finland, utan även sådana utsända arbetstagar och tjänstemän i arbete utomlands som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan vara medlemmar i kassan, liksom även personer som inte är bosatta i Finland men som på grundval av arbete i Finland omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Även en person vars arbete inte uppfyller arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning avses kunna bli medlem i en kassa. Medlemskap i en kassa berättigar dock inte till arbetslöshetsdagpenning om en arbetslös person inte under en tillräckligt lång tid har haft ett arbete som uppfyller arbetsvillkoret.

I vissa situationer av flyttning till Finland skall även arbetslösa personer kunna ansluta sig till en kassa. Exempel på sådana situationer är den rättighet vid återkomst enligt den nordiska överenskommelsen om social trygghet som innebär att en arbetslös person kan få rätt till dagpenning omedelbart vid sin ankomst till Finland, om han eller hon har arbetat i Finland och varit medlem av en kassa under de fem sista åren före ankomsten till landet. På motsvarande sätt har enligt förordning 1408/71 bl.a. sådana gränsarbetare, på vilka har tillämpats en annan medlemsstats lagstiftning men har varit bosatta i Finland, rätt att ansluta sig till en kassa efter att de blivit arbetslösa.

1.5. Lagen om ändring av sjukförsäkringslagen

1 §. Tillämpningsområdet för 1 § föreslås bli ändrat så att utöver personer som bor i Finland skall även personer som arbetar i Finland vara sjukförsäkrade. Avsikten är att bosättning i Finland fortfarande skall avgöras enligt tillämpningslagen. Personer som kommer till Finland för att arbeta skall under den tid de arbetar ha rätt till sjukförsäkringsförmåner även om de inte är stadigvarande bosatta i Finland. Enligt gällande tillämpningspraxis har en person som arbetar inte rätt till ersättningar för sjukvårdskostnader, sjukdagpenning eller föräldraförmåner om anställningen är kortare än två år, medan en i Finland bosatt arbetstagar i motsvarande situation har rätt till ersättningar för sjukvårds-

kostnader och dagpenning som baserar sig på arbetsinkomsten.

Avsikten är att lagen skall omfatta vissa grupper av personer som vistas utomlands, såsom studerande och utsända arbetstagare. Enligt 3 mom. skall personer som direkt med stöd av tillämpningslagen eller på ansökan omfattas av bestämmelserna i lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet vara försäkrade.

I 4 mom. bestäms att försäkrade är inte utländska medborgare som är anställda vid utländska diplomatiska eller konsulära beskickningar eller vid mellanstatliga organisationer.

2 §. Avsikten är att sjukförsäkrade är sådana personer i arbetsavtals-, tjänste- eller annat anställningsförhållande i Finland, vars anställningsförhållande varar minst fyra månader utan avbrott och vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om en arbetstagare står i arbetsavtalsförhållande eller inte avgörs med stöd av 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen, medan förutsättningarna för tjänste- eller annat anställningsförhållande avgörs enligt respektive speciallagstiftning såsom statstjänstemannalagen, lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet samt andra speciallagar. Bestämmelsen avses motsvara den i tillämpningslagen föreslagna bestämmelsen om att på en person tillämpas bosättningsbaserad social trygghet i sådana situationer där personens rätt till social trygghet bestäms på grundval av förordningen om social trygghet.

Enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls kraven på arbetstid, om arbetstiden i ett eller flera arbeten är sammanlagt minst 18 timmar eller när den ordinarie arbetstiden i periodarbete enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod är i genomsnitt sammanlagt minst 18 timmar per kalendervecka. I arbetsvillkoret kan också inräknas en sådan period om fyra på varandra följande kalenderveckor under vilken arbetstiden uppgår till sammanlagt minst 80 timmar fördelad på varje kalendervecka.

Kraven för lön uppfylls när lönen är kollektivavtalsenlig. Om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, skall lönen för heltidsarbete under en månad motsvara minst

ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen. Detta belopp är 926,40 euro 2004.

Under förutsättningar som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet kan avvikas från det krav som gäller arbetstid per vecka i fråga om lärare, arbetstagare som utför hemarbete, idrottsutövare, personer som utför skapande eller framställande arbete enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) och andra som arbetar inom branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala.

Sjukförsäkrade är också personer som för sin huvudsyssla är skyldiga att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbrukstagare (467/1969).

I 2 mom. skall föreskrivas om definitionen på familjmedlem, som innehållsmässigt avses motsvara tillämpningslagens definition på familjemedlem.

1.6. Lagen om ändring av 1 och 1 d § i folkpensionslagen

1 §. Det föreslås att hänvisningen till bosättning i Finland skall utgå. Avsikten är att hänvisningen till lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet i den gällande lagens 1 § bibehålls, men ordalydelsen föreslås följa den nya formen enligt nämnda lag. Den föreslagna ändringen är nödvändig eftersom enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet kan en person vara folkpensionsförsäkrad inte enbart då personen anses vara bosatt i Finland, utan också när han eller hon arbetar i Finland enligt vad som avses i nämnda lag. Bestämmelserna om att Folkpensionsanstalten avgör huruvida en person skall anses vara bosatt i Finland enligt vad som bestäms i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet och om att ändring i Folkpensionsanstaltens beslut får sökas enligt vad som anges i 13 § i nämnda lag har tagits in i den föreslagna lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet, varför de kan strykas som onödiga.

1 d §. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att definitionen på flykting överensstäm-

mer med definitionen på flykting i utlänningslagen och den föreslagna tillämpningslagen.

1.7. Lagen om ändring av familjepensionslagen

1 §. Det föreslås att i 1 mom. stryks hänvisningen till bosättning i Finland. Avsikten är att i stället tillämpning av familjepensionslagen till förmånslätare och förmånstagare avgörs enligt tillämpningslagen. Hänvisningen till lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet, som finns i 2 § i den gällande lagen föreslås bli fogad till 1 § 2 mom., varvid 2 § upphävs som onödig.

Den föreslagna ändringen är nödvändig eftersom en person enligt tillämpningslagen kan vara försäkrad enligt de lagar som hör till dess tillämpningsområde inte enbart då personen anses vara bosatt i Finland, utan också när han eller hon arbetar i Finland eller utomlands eller vistas utomlands som familjemedlem till en försäkrad person enligt vad som avses i nämnda lag.

2 §. Det föreslås att 2 § skall utgå som onödig. Avsikten är att Folkpensionsanstalten inte längre skall avgöra om en person skall anses vara bosatt i Finland. Bestämmelsen om att ändring i Folkpensionsanstaltens beslut får sökas enligt vad som anges i 13 § i nämnda lag har tagits in i den föreslagna tillämpningslagen.

4 a §. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att definitionen på flykting överensstämmer med definitionen på flykting i tillämpningslagen.

1.8. Lagen om ändring av 1 § i barnbidragslagen

1 §. I paragrafen föreslås de ändringar som motsvarar ändringen av tillämpningslagen. Det föreslås att det allmänna kravet på bosättning i Finland för beviljande av barnbidrag ändras med en hänvisning till tillämpningslagen. Den föreslagna formuleringen innebär att tillämpningen av barnbidragslagen i fråga om ett barn fortfarande avgörs förutom med stöd av bestämmelserna i barnbidragslagen också enligt bestämmelserna i

lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet. Ändringen påverkar inte enskilda personers rätt till barnbidrag. Rätt till barnbidrag har liksom för närvarande barn som är bosatta i Finland och i vissa fall barn som är bosatta utomlands.

1.9. Lagen om ändring av 1 och 3 § i lagen om moderskapsunderstöd

1 §. Avsikten är att 1 mom. ändras tekniskt så att kravet på bosättning i Finland stryks. Ändringen påverkar inte enskilda personers rätt till moderskapsunderstöd, utan ändringen behövs med tanke på den ändringen i tillämpningslagen, enligt vilken bosättning i Finland ersätts med tillämpning av socialförsäkringslagstiftningen.

I 2 mom. hänvisas det fortfarande tillämpningslagen. Bestämmelserna om att Folkpensionsanstalten avgör huruvida en person skall anses vara bosatt i Finland enligt vad som bestäms i tillämpningslagen och om att ändring i Folkpensionsanstaltens beslut får sökas enligt vad som anges i 13 § i nämnda lag har tagits in i tillämpningslagen, varför de skall strykas som onödiga.

3 §. Ordalydelsen i 1 mom. ändras så att den motsvarar ordalydelsen i den föreslagna 1 §. Sålunda stryks kravet på bosättning i Finland.

1.10. Lagen om ändring av 1 § i lagen om frontmannapension

1 §. I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom., enligt vilket bosättning i Finland enligt lagen skall avgöras på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet i stället för lagen om hemkommun. Syftet med ändringen är att en persons bosättning i Finland skall avgöras enligt samma lag alltid då det allmänna kravet i fråga om en förmån som beviljas av Folkpensionsanstalten är att personen är bosatt i Finland.

1.11. Lagen om ändring av 1 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

1 a §. Det föreslås att paragrafen ses över tekniskt så att den motsvarar ändringarna i

tillämpningslagen. Avsikten är att en persons bosättning i Finland alltid skall avgöras enligt tillämpningslagen och inte i samband med ett avgörande gällande en förmån. Om de övriga förutsättningarna för beviljande av stöd bestäms liksom för närvarande i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

1.12. Lagen om ändring av 1 § i lagen om vårdbidrag för barn

1 §. Avsikten är att 2 mom. ändras så att det motsvarar de ändringar som föreslås i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet. Ett barns bosättning i Finland skall alltid avgöras enligt tillämpningslagen och inte i samband med ett avgörande gällande en förmån. Om de övriga förutsättningarna för beviljande av stöd bestäms liksom för närvarande i den aktuella lagen.

Avsikten är att vårdbidrag beviljas endast för ett sådant barn som är stadigvarande bosatt i Finland eller som tillfälligt vistas utomlands. Om ett barn flyttar utomlands permanent föreligger inte rätt till vårdbidrag. Den föreslagna ändringen motsvarar bestämmelserna i förordning 1408/71. Vårdbidraget för barn räknas till de icke avgiftsbaserade specialförmåner enligt bilaga II a i förordning 1408/71 som endast beviljas barn som är bosatta i Finland.

Ikraftträdandebestämmelse

Utbetalning av en förmån som beviljats när denna lag träder i kraft fortsätter utan hinder av den nya lagen enligt de förutsättningar som anges i beslutet.

1.13. Lagen om ändring av 1 § i lagen om handikappbidrag

1 §. Det föreslås att 3 mom. ses över så att det överensstämmer med de ändringar som föreslagits i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet. Avsikten är att en persons bosättning i Finland alltid skall avgöras enligt tillämpningslagen och inte i samband med ett avgörande gällande en förmån. Om de övriga förutsättningarna för beviljande av stöd bestäms

liksom för närvarande i den aktuella lagen.

Handikappbidrag skall beviljas endast personer som är stadigvarande bosatta i Finland eller som tillfälligt vistas utomlands. Om en person flyttar utomlands permanent föreligger inte rätt till handikappbidrag. Den föreslagna ändringen motsvarar bestämmelserna i förordning 1408/71. Handikappbidraget räknas till de icke avgiftsbaserade specialförmåner enligt bilaga II a i förordning 1408/71 som endast beviljas personer som är bosatta i Finland.

Ikraftträdandebestämmelse

Utbetalning av en förmån som beviljats när denna lag träder i kraft fortsätter utan hinder av den nya lagen enligt de förutsättningar som anges i beslutet.

1.14. Lagen om ändring av 1 och 2 § i lagen om rehabiliteringspenning

1 §. Tillämpningsområdet för paragrafen ändras så att rätt till i lagen avsett utkomstskydd för tiden i rehabilitering har personer som är försäkrade enligt sjukförsäkringslagen. I 2 § 1 mom. i den gällande lagen bestäms beträffande tillämpningsområdet att den som är bosatt i Finland har rätt till rehabiliteringspenning för tiden i rehabilitering. I 4 mom. finns däremot inga bestämmelser om tillämpningsområde i fråga om ersättning för uppehälle eller rehabiliteringsunderstöd. Den föreslagna ändringen gällande tillämpningsområde föreslås gälla alla förmåner enligt lagen om rehabiliteringspenning.

2 §. Det föreslås att 1 mom. stryks bestämmelserna om tillämpningsområde, eftersom de avses ingå i 1 §. Paragrafens 2 mom. upphävs. Det är inte nödvändigt att särskilt föreskriva om bosättning i Finland eftersom lagens tillämpningsområde fastställs på grundval av sjukförsäkringslagen.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. Det föreslås dock att 2 a § 1—3 punkten och 3 b § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet träder i kraft så snart som möjligt ef-

ter det att lagen har antagits och blivit stadfäst. Målet är att nämnda bestämmelser skall kunna träda i kraft den 1 juli 2004.

3. Lagstiftningsordning

Regeringen anser att de föreslagna lagarna kan sättas i kraft i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att i saken inhämtas ett utlåtande av grundlagsutskottet eftersom förslagen hänför sig till rätten till social trygghet enligt 19 § i Fin-

lands grundlag.

Villkoren i 80 § i grundlagen har beaktats så att vissa bestämmelser om krav eller begränsningar gällande rätten till social trygghet har tagits in i lag, medan de för närvarande grundar sig på tillämpningspraxis.

Detta ärende gäller också genomförandet av jämlikhetsprincipen enligt fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag**om ändring av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1993 om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) 1 och 2 §, rubriken för 2 kap., 3 och 4 §, 5 § 1 mom., 6, 7, 7 a, 8 och 9 §, i 10 § 1 mom. det inledande stycket samt 11, 12, 13 och 14 §,

av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 990/1996, 3 och 4 §, 5 § 1 mom. samt 7, 7 a och 8 § sådana de lyder i 1128/1998, 13 § sådan den lyder i sistnämnda lag och i lag 342/1997 och 14 § sådan den lyder i sistnämnda lag, samt

fogas till lagen nya 2 a, 3 a—3 c, 13 a, 13 b och 14 a §, som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Om inte annat följer av internationella överenskommelser som är bindande för Finland eller av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan *förordningen om social trygghet*, avgörs enligt denna lag om följande lagstiftning om social trygghet skall tillämpas på en person:

1) folkpensionslagen (347/1956), familjepensionslagen (38/1969), barnbidragslagen (796/1992), lagen om moderskapsunderstöd (477/1993) och lagen om bostadsbidrag (408/1975) samt

2) lagen om bostadsbidrag för pensionstagar (591/1978), lagen om vårdbidrag för barn (444/1969), lagen om handikappbidrag (124/1988), lagen om frontmannapension (119/1977) och lagen om särskilt stöd till in-

vandrare (1192/2002), när det är fråga om tillämpningen av 3, 3 a och 4 § samt 3 och 4 kap. i den här lagen.

2 §

Verkställighet

Verkställigheten av denna lag handhas av folkpensionsanstalten om vilken föreskrivs i lagen om folkpensionsanstalten (731/2001).

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) arbetstagare en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

2) arbete det arbete som utförs i ett sådant arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande som avses i 1 punkten,

3) företagare en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969),

4) utsänd arbetstagare en i 1 punkten avsedd arbetstagare som arbetsgivaren har sänt till ett annat land för att arbeta och som är anställd hos denna arbetsgivare eller hos ett moder-, dotter- eller systerföretag som hör till samma ekonomiska helhet som den arbetsgivaren eller hos ett annat företag där den arbetsgivaren har bestämmanderätt,

5) forskare en person som bedriver vetenskaplig forskning efter doktorsexamen,

6) studerande en person i yrkes- eller examensinriktad utbildning,

7) missionär en person som är arbetstagare hos en i Finland registrerad missionsorganisation, evangelisk-luthersk eller ortodox församling eller ett registrerat religionssamfund, som sänt ut personen i fråga för missionsarbete utomlands, och är anställd hos arbetsgivaren i fråga under den tid som missionsarbetet pågår samt har arbetspensionsförsäkring i Finland,

8) biståndsarbetare en person som arbetar med ett utvecklingssamarbetsprojekt, om biståndsanslag ur Finlands statsbudget används för finansiering av projektet eller om det rör sig om ett projekt som finska staten deltar i på annat sätt genom verksamheten inom en internationellt etablerad internationell organisation,

9) familjemedlem en persons make och personens eller makens barn som inte har fyllt 18 år; med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever tillsammans i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

10) person av finländsk härkomst en utlänning som beviljats uppehållstillstånd på grundval av 18 § 1 mom. 1 punkten eller 18 a § i utlänningslagen (378/1991),

11) flykting en utlänning som har fått asyl i Finland eller som tagits till Finland inom flyktingkvoten och beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller som är en familjemedlem till en sådan utlänning, om familjemedlemmen skall betraktas som flykting och har fått uppehållstillstånd på grund av familjeband, och

12) statslös person en person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

2 kap.

Tillämpning av lagstiftningen om social trygghet

3 §

Bosättning i Finland

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på i Finland stadigvarande bosatta personer som har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och som ständigt huvudsakligen vistas här.

3 a §

Att flytta till Finland

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en person som flyttar till Finland redan från ankomsten till landet, om det med beaktande av personens helhetssituation kan anses att han flyttar till Finland för att bosätta sig här stadigvarande.

När en person flyttar till Finland kan som faktorer som visar att han bosätter sig här stadigvarande beaktas bland annat att:

1) han tidigare varit stadigvarande bosatt i Finland eller att han är av finländsk härkomst;

2) han är flykting eller har fått uppehållstillstånd i Finland på grund av behov av skydd;

3) han är familjemedlem eller nära anhörig till en person som är stadigvarande bosatt i Finland;

4) han har ett arbetsavtal på minst två år eller något annat därmed jämförbart avtal för arbete i Finland; eller

5) han har andra band till Finland.

En person kan inte anses flytta till Finland för stadigvarande bosättning, om han flyttar till Finland enbart för att studera.

Den som söker asyl i Finland anses inte enligt denna lag vara stadigvarande bosatt i Finland under den tid då han vistas här utan att hans asylansökan eller ärendet om hans

avlägsnande ur landet avgjorts genom laga-kraftvunnet beslut. Den som fått uppehålls-tillstånd på grund av tillfälligt skydd anses inte heller ha flyttat till Finland stadigvarande.

På dem som kommit till Finland utan att ha ansetts bosätta sig här stadigvarande, men som senare uppfyller villkoren för stadigvarande bosättning, tillämpas lagstiftningen om social trygghet från och med den tidpunkt då villkoren uppfylls.

3 b §

Arbete och företagsverksamhet

På sådan arbetstagare eller företagare vars rätt till social trygghet i Finland bestäms enligt förordningen om social trygghet, tillämpas lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag från och med den tidpunkt då arbetet inleds, om han arbetar i minst fyra månader utan avbrott, eller då han utövat företagsverksamhet i minst fyra månader utan avbrott.

3 c §

Krav på laglighet

Tillämpningen av denna lag förutsätter att den berörda personen vistas, bor och arbetar i Finland lagligt. Dessutom förutsätts att den som flyttar till Finland har ett gällande uppehållstillstånd som ger rätt till minst ett års vistelse, om ett sådant tillstånd krävs av personen i fråga. Även ett uppehållstillstånd som gäller kortare tid kan av särskilda skäl anses uppfylla det villkoret, om det inte finns några hinder för förlängning av uppehållstillståndet.

4 §

Vistelse utomlands

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas inte på personer som stadigvarande flyttar utomlands. Den tillämpas emellertid fortfarande på en i Finland bosatt person som vistas utomlands tillfälligt, om vistelsen uppskattningsvis inte överstiger ett år.

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en person som vistas utomlands upprepade gånger så att den sammanhängande vistelsen utomlands inte överstiger ett år endast om personen trots vistelsen utomlands kan anses vara stadigvarande bosatt i Finland och om personen har fast anknytning till Finland.

5 §

Vissa anställningsförhållanden

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en finsk medborgare som arbetar utomlands, om han

1) såsom medlem av den utsända personalen arbetar inom Finlands utrikesrepresentation och står i anställningsförhållande till finska staten,

2) är anställd hos finska staten utomlands eller är privattjänare hos en person som avses i 1 punkten, om lagstiftningen om social trygghet tillämpades på honom omedelbart innan anställningsförhållandet började,

3) är anställd i något annat uppdrag som är jämförbart med uppdrag som avses i 1 punkten och åtnjuter samma privilegier och immunitet som de diplomatiska representanterna och står i anställningsförhållande till en finländsk arbetsgivare, eller

4) är missionär eller biståndsarbetare som har utsänts från Finland, och om lagstiftningen om social trygghet tillämpades på honom omedelbart innan anställningsförhållandet började.

6 §

Tjänstgöring ombord på ett finskt fartyg

Lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag tillämpas på en person som tjänstgör ombord på ett finskt fartyg i en anställning som avses i sjömanslagen (423/1978).

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas inte på en person som tjänstgör i en annan än i 1 mom. avsedd anställning på ett handelsfartyg som är infört i den handelsfartygsförteckning som avses i lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991), om han inte under det senaste

året innan anställningen ombord började har varit bosatt i Finland på det sätt som avses i 3 §.

7 §

Arbete och studier utomlands

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på ansökan alltjämt på en person som vistas utomlands över ett år och som har fast anknytning till Finland och som

- 1) är utsänd arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som sänt honom utomlands från Finland,
- 2) är arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som har anställt honom utomlands,
- 3) är studerande eller forskare i huvudsyssla.

7 a §

Fast anknytning

Vid bedömning av om en person har sådan fast anknytning till Finland som avses i 4, 7 och 8 § grundas prövningen på en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas längden och kontinuiteten på vistelsen och boendet i Finland och i ett annat land samt familjebanden. Upprepad vistelse, bostad, anställning, arbetets natur, arbetsgivarens hemort och anordnande av arbetspensionsskydd i Finland samt andra härmed jämförbara omständigheter kan anses utgöra bevis för fast anknytning.

8 §

Familjemedlemmar

På en familjemedlem till en person som avses i 5 och 7 § och som vistas utomlands tillämpas, om familjemedlemmen bor utomlands i samma hushåll som denna person, på ansökan alltjämt lagstiftningen om social trygghet, förutsatt att denna familjemedlem inte till följd av eget arbete under en sammanhängande period som överstiger fyra månader omfattas av lagstiftningen i en främmande stat och inte i övrigt enligt sina förhållanden kan bedömas ha en fastare an-

knytning till en främmande stat än till Finland.

Detsamma gäller familjemedlemmar till en person som vistas utomlands, om de bor utomlands i samma hushåll som denna person och den i 1 mom. avsedda personen på grundval av förordningen om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet och inget annat följer av förordningen om social trygghet eller överenskommelsen om social trygghet.

3 kap.

Sammanjämkning av lagstiftningen om social trygghet och internationella överenskommelser

9 §

Gemenskapens lagstiftning om social trygghet och internationella överenskommelser

Om en främmande stats lagstiftning om social trygghet till följd av förordningen om social trygghet eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland tillämpas på en person, tillämpas den i denna lag avsedda lagstiftningen om social trygghet inte på honom till den del det är fråga om lagstiftning som förordningen om social trygghet och överenskommelsen enligt sitt tillämpningsområde gäller.

10 §

Personalen vid vissa representationer

En utländsk medborgare omfattas inte av lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag, om han i Finland:

11 §

Flyktingar och statslösa personer

Det som i denna lag föreskrivs om finska medborgare tillämpas även i fråga om flyktingar och statslösa personer som omfattas av

lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag.

13 §

Ändringssökande

4 kap.

Beslut, ändringssökande och undanröjande av beslut

12 §

Meddelande av beslut

En person har rätt att på ansökan få ett beslut om huruvida lagstiftningen om social trygghet tillämpas på honom. Beslutet söks hos folkpensionsanstalten.

Ansökan om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på en person som avses i 7 och 8 § skall göras hos folkpensionsanstalten inom ett år från det att personen flyttade utomlands eller det föregående beslutet upphörde att gälla. Tidsfristen kan frångås av särskilda skäl. Tidsfristen gäller dock inte familjemedlemmar till en person som avses i 5 §.

Beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på en i 7 och 8 § avsedd person meddelas för viss tid och högst för fem år från den dag då personen i fråga flyttade utomlands. Tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet kan emellertid förlängas med högst fem år, om personen i fråga alljämt har fast anknytning till Finland. När det gäller familjemedlemmar till personer som avses i 5 § meddelas beslut dock för den tid som den i 5 § avsedda personen arbetar utomlands.

En person som under vistelsen utomlands på grundval av 7 och 8 § omfattats av lagstiftningen om social trygghet i tio år kan meddelas ett nytt beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet, om han bor i Finland i minst ett år innan han lämnar in en ny ansökan.

Till de personer vars vistelse utomlands kommer till folkpensionsanstaltens kännedom meddelas den beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet på grundval av 4—6 § på tjänstens vägnar.

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut får söka ändring i det hos prövningsnämnden och den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Besvärsskriften skall lämnas in till folkpensionsanstalten inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet.

Folkpensionsanstaltens beslut skall följas till dess ärendet avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

13 a §

Självrättelse

Om folkpensionsanstalten till alla delar godkänner de yrkanden som framställts i besvär som inlämnats till den, skall den ge ett rättelsebeslut i ärendet. I ett rättelsebeslut får ändring sökas enligt 13 §.

Kan folkpensionsanstalten inte rätta det beslut som besvären avser på det sätt som nämns i 1 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till besvärinstansen för behandling. Folkpensionsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut rätta sitt tidigare beslut till den del den godkänner ett yrkande i besvären. Om besvären redan har sänts till besvärinstansen, skall denna omedelbart underrättas om det interimistiska beslutet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

Från den i 2 mom. föreskrivna tiden kan avvikelser göras, om inhämtande av tilläggsutredning som behövs med anledning av besvären kräver det. Ändringssökanden skall då utan dröjsmål underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid sändas till besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

13 b §

Besvär som inkommit för sent

Har besvär som anförs hos prövningsnämnden eller försäkringsdomstolen kommit in efter utgången av den tid som föreskrivs i 13 §, kan besvärsinstansen trots förseningen ta upp besvären till prövning, om det har funnits vägande skäl till förseningen.

14 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut i ett ärende som avses i denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag kan försäkringsdomstolen på framställning av folkpensionsanstalten eller på ansökan av den som saken gäller, efter att ha berett de övriga parterna tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan folkpensionsanstalten, tills ärendet har avgjorts på nytt, temporärt tillämpa lagstiftningen om social trygghet i enlighet med sin framställning.

Om ny utredning framkommer i ett ärende som gäller tillämpning av lagstiftningen om social trygghet eller tiden för tillämpningen, skall folkpensionsanstalten pröva ärendet på nytt. Folkpensionsanstalten kan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut tillämpa lagstiftningen om social trygghet till personens fördel. Prövningsnämnden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande. I beslutet får ändring sökas enligt 13 §.

14 a §

Rättelse av fel

Om folkpensionsanstaltens beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan folkpensionsanstalten undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Ett beslut får rättas till en parts fördel eller nackdel. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter att parten samtycker till att beslutet rättas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Vid tillämpningen av denna lag beaktas även tiden före denna lags ikraftträdande. En i lagens 7 och 8 § avsedd person som vistas utomlands när denna lag träder i kraft anses dock vid tillämpningen av 12 § 3 mom. ha flyttat utomlands när denna lag träder i kraft.

Utan hinder av denna lag gäller de beslut som folkpensionsanstalten meddelat med stöd av den 7 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet som gäller när denna lag träder i kraft den tid som anges i beslutet.

Folkpensionsanstalten avgör på ansökan om lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en sådan i 7 och 8 § i denna lag avsedd person som inte omfattas av den lagstiftningen när lagen träder i kraft. Ansökan skall göras inom sex månader från denna lags ikraftträdande. Lagstiftningen om social trygghet tillämpas i så fall från ansökningsdagen.

Den 13 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas på de ärenden som folkpensionsanstalten meddelat beslut i före denna lags ikraftträdande

2.

Lag**om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 1 och 8 § 5 kap. 9 och 11 § samt 6 kap. 7 §, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

En arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden tryggas genom att de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar ersätts i enlighet med denna lag.

8 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på personer i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande i Finland, personer som arbetar på utländska handelsfartyg i utrikesfart samt företagare och arbetslösa i Finland på det sätt som bestäms nedan.

Lagen tillämpas också på en arbetstagare vars finska arbetsgivare sänt utomlands för att arbeta för samma arbetsgivare. Detsamma gäller arbetstagare som finska företag sänt utomlands för arbete hos ett utländskt moder-, dotter- eller systerföretag som hör till

samma ekonomiska helhet som det finska företaget, om arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande företaget fortsätter under den tid som arbetstagaren arbetar utomlands.

Lagen tillämpas också på en person, som står i anställningsförhållande till finska staten och som är anställd som en medlem av den utsända personal inom Finlands utrikesrepresentation eller på en person som denna lag tillämpades omedelbart innan anställningsförhållandet började.

Denna lag tillämpas inte på en sådan löntagare som inte omfattas av skyldighet att betala arbetslöshetsförmån enligt 15 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998).

Denna lag tillämpas inte heller på en utländsk medborgare som i Finland tjänstgör som diplomatisk representant för en främmande makt, som utsänd konsul, vid en mellanstatlig organisation eller hör till den administrativa eller tekniska personalen vid en främmande makts utrikesrepresentation eller till dess tjänstepersonal, eller som är privat-tjänare hos en person som avses ovan.

Arbetslösa har rätt till förmåner enligt denna lag om han bor i Finland och uppfyller villkoren för förmånen i enlighet med denna lag, om inte annat följer av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda,

egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan *förordningen om social trygghet*, eller nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105–106/1993).

Vem som bor i Finland framgår av 3, 3 a, 4 och 10 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). Om det är fråga om rätten till en förmån som utbetalas av arbetslöshetskassan, skall arbetslöshetskassan vid behov innan den fattar beslut om dagpenningen fråga folkpensionsanstalten om personen bor i Finland.

5 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

9 §

Försäkrings- och arbetsperioder i andra stater

Skall enligt bestämmelser i en överenskommelse om social trygghet som Finland ingått eller i förordningen om social trygghet försäkrings- eller arbetsperioder som har fullgjorts i en annan stat inräknas i arbetsvillkoret, är en förutsättning för att de skall beaktas att personen i fråga omedelbart innan han eller hon blev arbetslös har arbetat minst fyra veckor i Finland.

11 §

Arbetsvillkoret i vissa situationer

Till den som har fått arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag i enlighet med förordningen om social trygghet för den tid under

vilken han eller hon har sökt arbete i en annan medlemsstat och har personen inte återvänt som arbetssökande till Finland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landet, skall arbetslöshetsdagpenning börja betalas på nytt först när han eller hon i fyra veckor har varit i arbete eller i utbildning enligt 2 kap. 16 §.

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

7 §

Dagpenningens periodens maximitid

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. I maximitiden inräknas också utbildningsdagpenningsdagar enligt 10 kap. I maximitiden inräknas också sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar förordningen om social trygghet eller med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

Utan hinder av denna lag gäller de beslut som folkpensionsanstalten meddelat med stöd av den 7 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) som gäller när denna lag träder i kraft den tid som anges i beslutet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om upphävande av 12 § 4 mom. och 15 § 3 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 § (555/1998), sådana de lyder i lag 1301/2002.
 Genom denna lag upphävs 12 § 4 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 24 juli 1998 om finansiering av arbetslöshetsförmåner

2 §
 Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 3 § lagen om arbetslöshetskassor**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 24 augusti 1984 om arbetslöshetskassor (603/1984) 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag 99/1990 och 1291/2002, som följer:

2 kap.

Medlemskap

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde som medlem i en löntagarkassa vinner en lönearbetare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som

omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte har fyllt 65 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger. En arbetslös person kan vinna inträde i en kassa i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105–106/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 1 §, sådan den lyder i lag 499/1970, 552/1993 och 1576/1993, samt
fogas till lagen en ny 2 §, i stället för den 2 § som upphävts genom nämnda lag 1576/1993, som följer:

1 §

Envar som är bosatt i Finland är försäkrad i enlighet med denna lag. Vem som är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a, 4, 9 och 10 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

En arbetstagare eller företagare är försäkrad från och med den tidpunkt då arbetet eller företagsverksamheten inleds, om han arbetar i minst fyra månader utan avbrott, eller då han utövat företagsverksamhet i minst fyra månader utan avbrott.

Försäkrad är även en person som omfattas av lagstiftningen om social trygghet enligt 5-8 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

Försäkrad är inte en utländsk medborgare som i Finland tjänstgör som diplomatisk representant för en främmande makt, som utsänd konsul, vid en mellanstatlig organisation eller som hör till den administrativa eller tekniska personalen vid en främmande makts utrikesrepresentation eller till dess tjänstepersonal eller som är privattjänare hos en person som avses ovan.

Rätt till förmåner enligt denna lag har en person som uppfyller de villkoren för en förmån som anges i denna lag.

2 §

I denna lag avses med arbetstagare en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och med företagare en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

Med familjemedlem avses den försäkrades make eller den försäkrades eller makens barn som inte har fyllt 18 år. Med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever tillsammans i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft

6.

Lag**om ändring av folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 1 och 1 d,
av dem 1 § sådan den lyder i lag 1574/1993 och 1 d § sådan den lyder i lag 1217/1988, som
följer:

1 §

En person som har fyllt 16 år är folkpensionsförsäkrad för ålderdom, arbetsförmåga och arbetslöshet enligt denna lag. Vem som är folkpensionsförsäkrad avgörs på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

som har fått asyl i Finland eller som inom flyktingkvoten beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller en familjemedlem till en sådan utlänning, om familjemedlemmen skall betraktas som flykting och fått uppehållstillstånd på grund av familjeband, samt på en statslös person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

1 d §

Det som i denna lag föreskrivs om finska medborgare tillämpas också på utlänningar

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av familjepensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/1969) 2 §, sådan den lyder i lag 1575/1993, samt
ändras 1 § 1 och 2 mom. samt 4 a §, sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag 548/1993, 1 § 2 mom. i lag 589/1978 och 4 a § i lag 1218/1988, som följer:

1 §

Familjepension i form av efterlevandepension och barnpension beviljas i enlighet med denna lag. Den efter vilken förmån enligt denna lag betalas benämns förmånslåtare, och den som har rätt till sådan förmån benämns förmånstagare.

Avgörande om denna lag skall tillämpas på en förmånslåtare och en förmånstagare träffas på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Det som i denna lag föreskrivs om finska medborgare tillämpas också på utlänningar som har fått asyl i Finland eller som inom flyktingkvoten beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller som är familjemedlem till en sådan utlänning, om familjemedlemmen skall betraktas som flykting och har fått uppehållstillstånd på grund av familjeband, samt på en statslös person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

4 a §

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag**om ändring av 1 § i barnbidragslagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (796/1992) 1 §, sådan den lyder i lag 1234 och 1580/1993, som följer:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Barnbidrag betalas enligt denna lag av statens medel för underhåll av barn som inte har

fyllt 17 år. Tillämpningen av denna lag på ett barn avgörs på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag**om ändring av 1 och 3 § i lagen om moderskapsunderstöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 maj 1993 om moderskapsunderstöd (477/1993) 1 och 3 § sådana de lyder 1 § i lag 1581/1993 och 3 § i lag 783/2002, som följer:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

För att främja moderns och barnets hälsa och välbefinnande betalas till kvinnor enligt denna lag moderskapsunderstöd av statsmedel.

Tillämpningen av denna lag på en kvinna avgörs på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

3 §

Understöd till adoptivföräldrar och adoptanter

Utan hinder av 1 § 1 mom., 2 § och 8 § 2 mom. är också en adoptivförälder eller adoptant berättigad till moderskapsunderstöd av statsmedel, när den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptions tjänst och som avses i adoptionslagen (153/1985) har utsett ett barn under 18 år för att placeras hos adoptanten på det sätt som avses i adoptionslagen. Vid internationell adoptions förutsätter erhållande av moderskapsunderstöd dessutom att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av nämnden för adoptionsärenden som avses i 25 § 1 mom. adoptionslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.**Lag****om ändring av 1 § i lagen om frontmannapension**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 januari 1977 om frontmannapension (119/1977) 1 § 3 mom. sådant
det lyder i lag 727/2001, som följer:

1 §

Fronttillägg beviljas finska medborgare.
Berättigad till fronttillägg är även en utländsk
medborgare som är bosatt i Finland. Extra
fronttillägg beviljas i Finland bosatta finska
eller utländska medborgare.

Frågan om vem som är bosatt i Finland av-
görs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om
tillämpning av lagstiftningen om bosätt-
ningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.**Lag****om ändring av 1 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) 1 a §, sådan
den lyder i lag 981/1996, som följer:

1 a §

Frågan om en pensionstagare är bosatt i
Finland avgörs på grundval av 3, 3a och 4 § i
lagen om tillämpning av lagstiftningen om

bosättningsbaserad social trygghet
(1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.**Lag****om ändring av 1 § i lagen om vårdbidrag för barn**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 4 juli 1969 om vårdbidrag för barn (444/1969) 1 § 2 mom, sådant det lyder i lag 1578/1993, som följer:

1 §

Frågan om ett barn är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .
Om vårdbidrag betalas enligt den 1 § av lagen om vårdbidrag för barn som gäller när denna lag träder i kraft, fortsätter utbetalningen trots att lagen trätt i kraft enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller när lagen träder i kraft.

13.**Lag****om ändring av 1 § i lagen om handikappbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 5 februari 1988 om handikappbidrag (124/1988) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lagarna 984 och 1577/1994, som följer:

1 §

Frågan om vem som är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .
Om handikappbidrag betalas enligt den 1 § av lagen om handikappbidrag som gäller när denna lag träder i kraft, fortsätter utbetalningen trots att lagen trätt i kraft enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller när lagen träder i kraft.

1.

Lag**om ändring lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1993 om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) 1 och 2 §, rubriken för 2 kap., 3 och 4 §, 5 § 1 mom., 6, 7, 7 a, 8 och 9 §, i 10 § 1 mom. det inledande stycket samt 11, 12, 13 och 14 §,

av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 990/1996, 3 och 4 §, 5 § 1 mom. samt 7, 7 a och 8 § sådana de lyder i 1128/1998, 13 § sådan den lyder i sistnämnda lag och i lag 342/1997 och 14 § sådan den lyder i sistnämnda lag, samt

fogas till lagen nya 2 a, 3 a—3 c, 13 a, 13 b och 14 a §, som följer:

Gällande lag

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om bosättning i Finland vid bestämmandet av rätten till förmåner enligt folkpensionslagen (347/1956), familjepensionslagen (38/1969), sjukförsäkringslagen (364/1963), lagen om vårdbidrag för barn (444/1969), lagen om handikappbidrag (124/1988), lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991), lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), barnbidragslagen (796/1992) och lagen om moderskapsunderstöd (477/1993) samt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) (lagstiftningen om social trygghet).

Förslag

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

*Om inte annat följer av internationella överenskommelser som är bindande för Finland eller av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan **förordningen om social trygghet**, avgörs enligt denna lag om följande lagstiftning om social trygghet skall tillämpas på en person:*

1) folkpensionslagen (347/1956), familjepensionslagen (38/1969), barnbidragslagen (796/1992), lagen om moderskapsunderstöd (477/1993) och lagen om bostadsbidrag

Om inte annat följer av internationella överenskommelser som är bindande för Finland, avgörs enligt denna lag om en person vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet skall anses vara bosatt i Finland.

2 §

Verkställighet

Folkpensionsanstalten har hand om verkställigheten av denna lag, med iakttagande i tillämpliga delar av folkpensionslagens stadganden om verkställigheten av pensionsärenden. När det är fråga om rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har dock ifrågavarande arbetslöshetskassa hand om verkställigheten.

(408/1975) samt

2) lagen om bostadsbidrag för pensions-tagare (591/1978), lagen om vårdbidrag för barn (444/1969), lagen om handikappbidrag (124/1988), lagen om frontmannapension (119/1977) och lagen om särskilt stöd till invandrare (1192/2002), när det är fråga om tillämpningen av 3, 3a och 4 § samt 3 och 4 kap. i den här lagen.

2 §

Verkställighet

Verkställigheten av denna lag handhas av folkpensionsanstalten om vilken föreskrivs i lagen om folkpensionsanstalten (731/2001).

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) arbetstagare en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

2) arbete det arbete som utförs i ett sådant arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande som avses i 1 punkten,

3) företagare en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969),

4) utsänd arbetstagare en i 1 punkten avsedd arbetstagare som arbetsgivaren har sänt till ett annat land för att arbeta och som är anställd hos denna arbetsgivare eller hos ett moder-, dotter- eller systerföretag som hör till samma ekonomiska helhet som den arbetsgivaren eller hos ett annat

Förslag

företag där den arbetsgivaren har bestämmanderätt,

5) forskare en person som bedriver vetenskaplig forskning efter doktorsexamen,

6) studerande en person i yrkes- eller examensinriktad utbildning,

7) missionär en person som är arbetstagar hos en i Finland registrerad missionsorganisation, evangelisk-luthersk eller ortodox församling eller ett registrerat religiösslösamfund som sänt ut personen i fråga för missionsarbete utomlands, om personen är anställd hos arbetsgivaren i fråga under den tid som missionsarbetet pågår och har arbetspensionsförsäkring i Finland,

8) biståndsarbetare en person som arbetar med ett utvecklingssamarbetsprojekt, om biståndsanslag ur Finlands statsbudget används för finansiering av projektet eller om det rör sig om ett projekt som finska staten deltar i på annat sätt genom verksamheten inom en internationellt etablerad internationell organisation,

9) familjemedlem en persons make och personens eller makens barn som inte har fyllt 18 år; med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever tillsammans i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

10) person av finländsk härkomst en utlänning som beviljats uppehållstillstånd på grundval av 18 § 1 mom. 1 punkten eller 18 a § i utlänningslagen (378/1991),

11) flykting en utlänning som har fått asyl i Finland eller som tagits till Finland inom flyktingkvoten och beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller som är en familjemedlem till en sådan utlänning, om familjemedlemmen skall betraktas som flykting och har fått uppehållstillstånd på grund av familjeband, och

12) statslös person en person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

2 kap.

Bestämmande av bosättning

3 §

Bosättning i Finland

Vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet anses en person vara bosatt i Finland, om han har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och om han ständigt huvudsakligen vistas här.

En person som flyttar till Finland kan anses vara bosatt i Finland redan från ankomsten till landet förutsatt att han har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland och att han dessutom har ett giltigt uppehållstillstånd som berättigar till minst ett års vistelse här, ifall sådant tillstånd krävs av honom. Av särskilda skäl kan en person anses vara bosatt i Finland trots att han har ett uppehållstillstånd som berättigar till vistelse under kortare tid än ett år, om det inte föreligger hinder för att förlänga tillståndet.

Den som söker asyl i Finland anses inte enligt denna lag vara bosatt i Finland under den tid då han vistas här utan att hans asylansökan eller utvisningsärendet avgjorts genom lagkraftvunnet beslut.

2 kap.

Tillämpning av lagstiftningen om social trygghet

3 §

Bosättning i Finland

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på i Finland stadigvarande bosatta personer som har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och som ständigt huvudsakligen vistas här.

3 a §

Att flytta till Finland

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en person som flyttar till Finland redan från ankomsten till landet, om det med beaktande av personens helhetssituation kan anses att han flyttar till Finland för att bosätta sig här stadigvarande.

När en person flyttar till Finland kan som faktorer som visar att han bosätter sig här stadigvarande beaktas bland annat att:

1) han tidigare varit stadigvarande bosatt i Finland eller att han är av finländsk härkomst;

2) han är flykting eller har fått uppehållstillstånd i Finland på grund av behov av skydd;

3) han är familjemedlem till en person

Förslag

som är stadigvarande bosatt i Finland;

4) han har ett arbetsavtal på minst två år eller något annat därmed jämförbart avtal för arbete i Finland; eller

5) han har andra band till Finland.

En person kan inte anses flytta till Finland för stadigvarande bosättning, om han flyttar till Finland enbart för att studera.

Den som söker asyl i Finland anses inte enligt denna lag vara stadigvarande bosatt i Finland under den tid då han vistas här utan att hans asylansökan eller ärendet om hans avlägsnande ur landet avgjorts genom lagakraftvunnet beslut. Den som fått uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd anses inte heller ha flyttat till Finland stadigvarande.

På dem som kommit till Finland utan att ha ansetts bosätta sig här stadigvarande, men som senare uppfyller villkoren för stadigvarande bosättning, tillämpas lagstiftningen om social trygghet från och med den tidpunkt då villkoren uppfylls.

3 b §

Arbete och företagsverksamhet

På sådan arbetstagare eller företagare vars rätt till social trygghet i Finland bestäms enligt förordningen om social trygghet, tillämpas lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag från och med den tidpunkt då arbetet inleds, om han arbetar i minst fyra månader utan avbrott, eller då han utövat företagsverksamhet i minst fyra månader utan avbrott.

3 c §

Krav på laglighet

Tillämpningen av denna lag förutsätter att den berörda personen vistas, bor och arbetar i Finland lagligt. Dessutom förutsätts att den som flyttar till Finland har ett gällande uppehållstillstånd som ger rätt till minst ett års vistelse, om ett sådant tillstånd krävs av personen i fråga. Även ett uppehållstillstånd som gäller kortare tid kan av särskilda skäl anses uppfylla det villkoret,

om det inte finns några hinder för förlängning av uppehållstillståndet.

4 §

Vistelse utomlands

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas under den tid som en i Finland bosatt person tillfälligt vistas utomlands, dock högst under ett års tid från det att han lämnade landet.

4 §

Vistelse utomlands

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas inte på personer som stadigvarande flyttar utomlands. Den tillämpas emellertid fortfarande på en i Finland bosatt person som vistas utomlands tillfälligt, om vistelsen uppskattningsvis inte överstiger ett år.

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en person som vistas utomlands upprepade gånger så att den sammanhängande vistelsen utomlands inte överstiger ett år endast om personen trots vistelsen utomlands kan anses vara stadigvarande bosatt i Finland och om personen har fast anknytning till Finland.

5 §

Vissa anställningsförhållanden

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en finsk medborgare som arbetar utomlands, om han

1) såsom medlem av den utsända personalen arbetar inom Finlands utrikesrepresentation och står i anställningsförhållande till finska staten,

2) är anställd hos finska staten i huvudsyssla utomlands eller är privattjänare hos en person som avses i 1 punkten, om lagstiftningen om social trygghet tillämpades på honom omedelbart innan anställningsförhållandet började, eller

3) är anställd i något annat uppdrag som är jämförbart med uppdrag som avses i 1 punkten och åtnjuter samma privilegier och immunitet som de diplomatiska representanterna och står i anställningsförhållande till en finländsk arbetsgivare.

5 §

Vissa anställningsförhållanden

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en finsk medborgare som arbetar utomlands, om han

1) såsom medlem av den utsända personalen arbetar inom Finlands utrikesrepresentation och står i anställningsförhållande till finska staten,

2) är anställd hos finska staten utomlands, ifall lagstiftningen om social trygghet tillämpades på honom innan anställningsförhållandet började, eller är privattjänare hos en person som avses i 1 punkten,

3) är anställd i något annat uppdrag som är jämförbart med uppdrag som avses i 1 punkten och åtnjuter samma privilegier och immunitet som de diplomatiska representanterna och står i anställningsförhållande till en finländsk arbetsgivare.

4) är missionär eller biståndsarbetare som har utsänts från Finland, och om lagstiftningen om social trygghet tillämpades på honom omedelbart innan anställningsförhållandet började.

6 §

Tjänstgöring ombord på ett finskt fartyg

En person som tjänstgör ombord på ett finskt fartyg i en anställning som avses i sjömanslagen (423/1978) anses vara bosatt i Finland.

En person som tjänstgör i en annan än i 1 mom. avsedd anställning på ett handelsfartyg som är infört i den handelsfartygsförteckning som avses i lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1701/1991) anses inte vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet vara bosatt i Finland, om han inte har varit bosatt i Finland under det senaste året innan anställningen ombord började.

7 §

Arbete och studier utomlands

Lagstiftningen om social trygghet kan på ansökan alltjämt tillämpas i fråga om en person som under längre tid än ett år vistas utomlands och som har fast anknytning till Finland och som

1) av sin finska arbetsgivare sänds utomlands från Finland i anställning hos denna arbetsgivare eller hos ett utländskt moder-, dotter- eller systerföretag som hör till samma ekonomiska helhet som arbetsgivaren eller hos ett annat sådant företag där nämnda finska arbetsgivare har bestämmanderätt,

2) är en arbetstagare som en finsk arbetsgivare har anställt utomlands,

3) är utsänd från Finland för utvecklings-samarbetsuppgifter eller missionsarbete,

4) bedriver studier eller vetenskaplig forskning såsom huvudsyssla, eller

5) under viss tid är anställd hos en sådan mellanstatlig organisation i vars verksamhet Finland medverkar.

Folkpensionsanstalten avgör på ansökan om lagstiftningen om social trygghet skall tillämpas på personer som avses i 1 mom. Beslutet meddelas för viss tid och för högst fem år från tidpunkten då personen i fråga flyttade utomlands. Tillämpningen av lag-

6 §

Tjänstgöring ombord på ett finskt fartyg

Lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag tillämpas på en person som tjänstgör ombord på ett finskt fartyg i en anställning som avses i sjömanslagen (423/1978).

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas inte på en person som tjänstgör i en annan än i 1 mom. avsedd anställning på ett handelsfartyg som är infört i den handelsfartygsförteckning som avses i lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991), om han inte under det senaste året innan anställningen ombord började har varit bosatt i Finland på det sätt som avses i 3 §.

7 §

Arbete och studier utomlands

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på ansökan alltjämt på en person som vistas utomlands över ett år och som har fast anknytning till Finland och som

1) är utsänd arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som sänt honom utomlands från Finland,

2) är arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som har anställt honom utomlands,

3) är studerande eller forskare i huvudsyssla.

stiftningen om social trygghet kan dock förlängas med högst fem år i sänder, förutsatt att sökanden alltjämt har fast anknytning till Finland. Härvid förutsätts ytterligare att sysselsättnings- eller studielandet inte tillhandahåller ett skäligt socialskydd eller att det finns andra vägande skäl för en fortsatt tillämpning av lagstiftningen om social trygghet.

Ansökan om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet skall lämnas till folkpensionsanstalten inom ett år från det att en i 1 mom. avsedd person flyttade utomlands eller från det att det föregående beslutet upphörde att gälla. Av särskilda skäl kan avvikelser göras från den utsatta tiden.

7 a §

Bedömning av om fast anknytning föreligger

Vid bedömning av om en person har sådan fast anknytning till Finland som avses i 4 och 7 § skall prövningen grunda sig på en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen skall bosättningstiden i Finland och i ett annat land samt familjebanden beaktas. Upprepad vistelse, bostad och anordnande av arbetspensionsskydd i Finland samt andra härmed jämförbara omständigheter kan anses utgöra bevis för fast anknytning.

8 §

Familjemedlemmar

På en familjemedlem till en person som avses i 5 och 7 §§ och som bor utomlands i samma hushåll som denna person kan lagstiftningen om social trygghet tillämpas på motsvarande sätt och som om han fortfarande vore bosatt i Finland, förutsatt att han inte till följd av sin egen förvärvsverksamhet omfattas av lagstiftningen i en främmande stat och inte i övrigt enligt sina förhållanden kan bedömas ha en fastare anknytning till en främmande stat än till Finland. Detsamma gäller familjemedlemmar till en person som vistas utomlands, om fa-

7 a §

Fast anknytning

Vid bedömning av om en person har sådan fast anknytning till Finland som avses i 4, 7 och 8 § grundas prövningen på en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas längden och kontinuiteten på vistelsen och boendet i Finland och i ett annat land samt familjebanden. Upprepad vistelse, bostad, anställning, arbetets natur, arbetsgivarens hemort och anordnande av arbetspensionsskydd i Finland samt andra härmed jämförbara omständigheter kan anses utgöra bevis för fast anknytning.

8 §

Familjemedlemmar

På en familjemedlem till en person som avses i 5 och 7 § och som vistas utomlands tillämpas, om familjemedlemmen bor utomlands i samma hushåll som denna person, på ansökan alltjämt lagstiftningen om social trygghet, förutsatt att denna familjemedlem inte till följd av eget arbete under en sammanhängande period som överstiger fyra månader omfattas av lagstiftningen i en främmande stat och inte i övrigt enligt sina förhållanden kan bedömas ha en fastare anknytning till en främmande stat än till Finland.

miljemedlemmarna bor utomlands i samma hushåll som denna person och han enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Finland omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet.

Med familjemedlem avses make och barn som inte har fyllt 18 år samt barn under 25 år, om barnet såsom huvudsysslade studerar eller ägnar sig åt yrkesutbildning. Med make jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever tillsammans i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

3 kap.

Sammanjämkning av lagstiftning om social trygghet och internationella överenskommelser

9 §

Internationella överenskommelser om social trygghet

Om till följd av en internationell, för Finland bindande överenskommelse en främmande stats lagstiftning om social trygghet skall tillämpas på en person, tillämpas den i denna lag avsedda lagstiftningen om social trygghet inte på honom till den del det är fråga om lagstiftning som överenskommelsen enligt sitt tillämpningsområde gäller.

10 §

Personalen vid vissa representationer

En utländsk medborgare anses vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet inte vara bosatt i Finland, om han i Finland.

Detsamma gäller familjemedlemmar till en person som vistas utomlands, om de bor utomlands i samma hushåll som denna person och den i 1 mom. avsedda personen på grundval av förordningen om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet och inget annat följer av förordningen om social trygghet eller överenskommelsen om social trygghet.

3 kap.

Sammanjämkning av lagstiftningen om social trygghet och internationella överenskommelser

9 §

Gemenskapens lagstiftning om social trygghet och internationella överenskommelser

Om en främmande stats lagstiftning om social trygghet till följd av förordningen om social trygghet eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland tillämpas på en person, tillämpas den i denna lag avsedda lagstiftningen om social trygghet inte på honom till den del det är fråga om lagstiftning som förordningen om social trygghet och överenskommelsen enligt sitt tillämpningsområde gäller.

10 §

Personalen vid vissa representationer

En utländsk medborgare omfattas inte av lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag, om han i Finland:

11 §

Flyktingar och statslösa personer

Vad i denna lag stadgas om finska medborgare tillämpas även i fråga om en sådan i Finland bosatt flykting som avses i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och det därtill anslutna protokollet (FördrS 77 och 78/1968) samt en sådan statslös person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

4 kap.

Beslut, ändringssökande och undanröjande av beslut

12 §

Meddelande av beslut

En person har rätt att få ett beslut om huruvida han vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet anses vara bosatt i Finland. Om bosättningsfrågan avgörs i samband med ett beslut om rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall ifrågavarande arbetslöshetskassa innan den meddelar sitt beslut höra folkpensionsanstalten.

11 §

Flyktingar och statslösa personer

Det som i denna lag föreskrivs om finska medborgare tillämpas även i fråga om flyktingar och statslösa personer som omfattas av lagstiftningen om social trygghet enligt denna lag.

4 kap.

Beslut, ändringssökande och undanröjande av beslut

12 §

Meddelande av beslut

En person har rätt att på ansökan få ett beslut om huruvida lagstiftningen om social trygghet tillämpas på honom. Beslutet söks hos folkpensionsanstalten.

Ansökan om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på en person som avses i 7 och 8 § skall göras hos folkpensionsanstalten inom ett år från det att personen flyttade utomlands eller det föregående beslutet upphörde att gälla. Tidsfristen kan frångås av särskilda skäl. Tidsfristen gäller dock inte familjemedlemmar till en person som avses i 5 §.

Beslut om tillämpning av lagstiftningen om social trygghet på en i 7 och 8 § avsedd person meddelas för viss tid och högst för fem år från den dag då personen i fråga flyttade utomlands. Tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet kan emellertid förlängas med högst fem år, om personen i fråga alltjämt har fast anknytning till Finland. När det gäller familjemedlemmar till personer som avses i 5 § meddelas beslut dock för den tid som den i 5 § avsedda personen arbetar utomlands.

En person som under vistelsen utomlands på grundval av 7 och 8 § omfattats av lagstiftningen om social trygghet i tio år kan meddelas ett nytt beslut om tillämpning av

13 §

Ändringssökande

I ett beslut som folkpensionsanstalten har fattat med stöd av denna lag får ändring ssdas hos prövningsnämnden eller försäkringsdomstolen med iakttagande i tillämpliga dsdar av folkpensionslagens stadganden om sökande av ändring och självrättelse i sasdand därmed.

Om avgörandet av ett ärende enligt en lag som nämns i 1 § är beroende av huruvida en person skall anses vara bosatt i Finland, har den som saken gäller rätt att i den ordning som bestäms i nämnda lag också söka ändring i ett beslut som gäller tillämpningen av denna lag. Utan hinder av vad som bestäms i sjukförsäkringslagen, barnbidragslagen, lagen om moderskapsunderstöd och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare har den som saken gäller rätt att föra prövningsnämndens beslut till försäkringsdomstolen på det sätt som avses i 1 mom. till den del beslutet gäller frågan huruvida personen är bosatt i Finland. Om frågan huruvida en person är bosatt i Finland avgörs i samband med ett ärende som gäller inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall folkpensionsanstaltens utlåtande inhämtas innan besvärärendet avgörs.

13 §

Ändringssökande

lagstiftningen om social trygghet, om han bor i Finland i minst ett år innan han lämnar in en ny ansökan.

Till de personer vars vistelse utomlands kommer till folkpensionsanstaltens kännedom meddelar den beslut om tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet på grundval av 4—6 § på tjänstens vägnar.

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut får söka ändring i det hos prövningsnämnden och den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Besvärsskriften skall lämnas in till folkpensionsanstalten inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet.

Folkpensionsanstaltens beslut skall följas till dess ärendet avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

13 a §

Självrättelse

Om folkpensionsanstalten till alla delar godkänner de yrkanden som framställts i besvär som inlämnats till den, skall den ge ett rättelsebeslut i ärendet. I ett rättelsebeslut får ändring sökas enligt 13 §.

Kan folkpensionsanstalten inte rätta det

beslut som besvären avser på det sätt som nämns i 1 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till besvärinstansen för behandling. Folkpensionsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut rätta sitt tidigare beslut till den del den godkänner ett yrkande i besvären. Om besvären redan har sänts till besvärinstansen, skall denna omedelbart underrättas om det interimistiska beslutet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

Från den i 2 mom. föreskrivna tiden kan avvikelser göras, om inhämtande av tilläggsutredning som behövs med anledning av besvären kräver det. Ändringssökanden skall då utan dröjsmål underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid sändas till besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

13 b §

Besvär som inkommit för sent

Har besvär som anförs hos prövningsnämnden eller försäkringsdomstolen kommit in efter utgången av den tid som föreskrivs i 13 §, kan besvärinstansen trots förseningen ta upp besvären till prövning, om det har funnits vägande skäl till förseningen.

14 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut i ett ärende som avses i 12 § grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning, om beslutet är uppenbart lagstridigt eller om beslutet annars är klart felaktigt, skall stadgandena antingen i folkpensionslagen eller i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, i enlighet med den indelning som framgår av 13 §, tillämpas på undanröjande och rättelse av ett sådant beslut.

14 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut i ett ärende som avses i denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag kan försäkringsdomstolen på framställning av folkpensionsanstalten eller på ansökan av den som saken gäller, efter att ha berett de övriga parterna tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan folkpensionsanstalten, tills ärendet har avgjorts på nytt, temporärt tillämpa lagstiftningen om social trygghet i enlighet med sin framställning.

Om ny utredning framkommer i ett ärende som gäller tillämpning av lagstiftningen om social trygghet eller tiden för tillämpningen, skall folkpensionsanstalten pröva ärendet på nytt. Folkpensionsanstalten kan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut tillämpa lagstiftningen om social trygghet till personens fördel. Prövningsnämnden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande. I beslutet får ändring sökas enligt 13 §.

14 a §

Rättelse av fel

Om folkpensionsanstaltens beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan folkpensionsanstalten undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Ett beslut får rättas till en parts fördel eller nackdel. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter att parten samtycker till att beslutet rättas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Vid tillämpningen av denna lag beaktas även tiden före denna lags ikraftträdande. En i lagens 7 och 8 § avsedd person som vistas utomlands när denna lag träder i kraft anses dock vid tillämpningen av 12 § 3 mom. ha flyttat utomlands när denna lag träder i kraft.

Utän hinder av denna lag gäller de beslut som folkpensionsanstalten meddelat med stöd av den 7 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet som gäller när denna lag träder i kraft den tid som anges i beslutet.

Folkpensionsanstalten avgör på ansökan om lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en sådan i 7 och 8 § i denna lag avsedd person som inte omfattas av den lagstiftningen när lagen träder i kraft. Ansökan skall göras inom sex månader från

denna lags ikraftträdande. Lagstiftningen om social trygghet tillämpas i så fall från ansökningsdagen.

Den 13 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas på de ärenden som folkpensionsanstalten meddelat beslut i före denna lags ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 1 och 8 §, 5 kap. 9 och 11 § samt 6 kap. 7 §, som följer:

Gällande lag

Förslag

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

En i Finland bosatt arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden tryggas genom att de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar ersätts i enlighet med denna lag.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

En arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden tryggas genom att de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar ersätts i enlighet med denna lag.

8 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på personer i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande i Fin-

land, personer som arbetar på utländska handelsfartyg i utrikesfart samt företagare och arbetslösa i Finland på det sätt som bestäms nedan.

Lagen tillämpas också på en arbetstagare vars finska arbetsgivare sänt utomlands för att arbeta för samma arbetsgivare. Det samma gäller arbetstagare som finska företag sänt utomlands för arbete hos ett utländskt moder-, dotter- eller systerföretag som hör till samma ekonomiska helhet som det finska företaget, om arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande företaget fortsätter under den tid som arbetstagaren arbetar utomlands.

Lagen tillämpas också på en person, som står i anställningsförhållande till finska staten och som är anställd som en medlem av den utsända personal inom Finlands utrikesrepresentation eller på en person som denna lag tillämpades omedelbart innan anställningsförhållandet började.

Denna lag tillämpas inte på en sådan löntagare som inte omfattas av skyldighet att betala arbetslöshetsförmån enligt 15 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998).

Denna lag tillämpas inte heller på en utländsk medborgare som i Finland tjänstgör som diplomatisk representant för en främmande makt, som utsänd konsul, vid en mellanstatlig organisation eller hör till den administrativa eller tekniska personalen vid en främmande makts utrikesrepresentation eller till dess tjänstepersonal, eller som är privattjänare hos en person som avses ovan.

Arbetslösa har rätt till förmåner enligt denna lag om han bor i Finland och uppfyller villkoren för förmånen i enlighet med denna lag, om inte annat följer av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan förordningen om social trygghet, eller nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105–106/1993).

Vem som bor i Finland framgår av 3, 3 a, 4 och 10 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). Om det är fråga om

rätten till en förmån som utbetalas av arbetslöshetskassan, skall arbetslöshetskassan vid behov innan den fattar beslut om dagpenningen fråga folkpensionsanstalten om personen bor i Finland.

5 kap

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

9 §

Försäkrings- och arbetsperioder i andra stater

Skall enligt bestämmelser i en överenskommelse om social trygghet som Finland ingått eller i Europeiska unionens råds förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (nedan förordningen om samordning av social trygghet) försäkrings- eller arbetsperioder som har fullgjorts i en annan stat inräknas i arbetsvillkoret, är en förutsättning för att de skall beaktas att personen i fråga omedelbart innan han eller hon blev arbetslös har arbetat minst fyra veckor i Finland.

11 §

Arbetsvillkoret i vissa situationer

Till den som har fått arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag i enlighet med förordningen om samordning av social trygghet för den tid under vilken han eller hon har sökt arbete i en annan medlemsstat och har personen inte återvänt som arbetssökande till Finland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landet, skall arbetslöshetsdagpenning börja betalas på nytt först när han eller hon i fyra veckor har varit i arbete eller i utbildning enligt 2 kap. 16 §.

5 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

9 §

Försäkrings- och arbetsperioder i andra stater

Skall enligt bestämmelser i en överenskommelse om social trygghet som Finland ingått eller i förordningen om social trygghet försäkrings- eller arbetsperioder som har fullgjorts i en annan stat inräknas i arbetsvillkoret, är en förutsättning för att de skall beaktas att personen i fråga omedelbart innan han eller hon blev arbetslös har arbetat minst fyra veckor i Finland.

11 §

Arbetsvillkoret i vissa situationer

Till den som har fått arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag i enlighet med förordningen om social trygghet för den tid under vilken han eller hon har sökt arbete i en annan medlemsstat och har personen inte återvänt som arbetssökande till Finland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landet, skall arbetslöshetsdagpenning börja betalas på nytt först när han eller hon i fyra veckor har varit i arbete eller i utbildning enligt 2 kap. 16 §.

Gällande lag

Förslag

6 kap.

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet**Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet**

7 §

7 §

*Dagpenningens periodens maximitid**Dagpenningens periodens maximitid*

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. I maximitiden inräknas också utbildningsdagpenningdagar enligt 10 kap. I maximitiden inräknas också sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. I maximitiden inräknas också utbildningsdagpenningdagar enligt 10 kap. I maximitiden inräknas också sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar förordningen om social trygghet eller med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utan hinder av denna lag gäller de beslut som folkpensionsanstalten meddelat med stöd av den 7 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) som gäller när denna lag träder i kraft den tid som anges i beslutet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.**Lag****om ändring av 3 § lagen om arbetslöshetskassor**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 24 augusti 1984 om arbetslöshetskassor (603/1984) 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag 99/1990 och 1291/2002, som följer:

Gällande lag

Förslag

3 §

3 §

*Villkor för medlemskap**Villkor för medlemskap*

Inträde såsom medlem i en löntagarkassa

Inträde som medlem i en löntagarkassa

vinner en lönearbetare som är bosatt i Finland, som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som är bosatt i Finland och som inte har fyllt 65 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger.

vinner en lönearbetare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som inte har fyllt 65 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och som inte har fyllt 65 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger. *En arbetslös person kan vinna inträde i en kassa i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105–106/1993).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 1 §, sådan den lyder i lag 499/1970, 552/1993 och 1576/1993, samt *fogas* till lagen en ny 2 §, i stället för den 2 § som upphävts genom nämnda lag 1576/1993, som följer:

Gällande lag

Förslag

1 §

Envar som är bosatt i Finland är försäkrad för sjukdom i enlighet med denna lag. På

Envar som är bosatt i Finland är försäkrad i enlighet med denna lag. Vem som är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3

grund av försäkringen utgår ersättning även vid havandeskap och barnsbörd.

Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om en person skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt stadgandena i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt vad som stadgas i 13 § nämnda lag.

Genom förordning må stadgas, att försäkring enligt denna lag icke skall gälla visst sjukligt tillstånd.

Med familjemedlem avses make och barn som inte fyllt 18 år samt barn under 25 år som studerar eller bedriver yrkesutbildning på heltid.

a, 4, 9 och 10 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

En arbetstagare eller företagare är försäkrad från och med den tidpunkt då arbetet eller företagsverksamheten inleds, om han arbetar i minst fyra månader utan avbrott, eller då han utövat företagsverksamhet i minst fyra månader utan avbrott.

Försäkrad är även en person som omfattas av lagstiftningen om social trygghet enligt 5—8 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

Försäkrad är inte en utländsk medborgare som i Finland tjänstgör som diplomatisk representant för en främmande makt, som utsänd konsul, vid en mellanstatlig organisation eller som hör till den administrativa eller tekniska personalen vid en främmande macts utrikesrepresentation eller till dess tjänstepersonal eller som är privat tjänare hos en person som avses ovan.

Rätt till förmåner enligt denna lag har en person som uppfyller de villkoren för en förmån som anges i denna lag.

2 §

I denna lag avses med arbetstagare en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och med företagare en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

Med familjemedlem avses den försäkrades make eller den försäkrades eller makens barn som inte har fyllt 18 år. Med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever tillsammans i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft

6.

Lag**om ändring av folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen den 8 juni 1956 (347/1956) 1 och 1 d,
av dem 1 § sådan den lyder i lag 1574/1993 och 1 d § sådan den lyder i lag 1217/1988, som
följer:

Gällande lag

1 §

I Finland bosatt person som har fyllt 16 år är försäkrad för ålderdom, arbetsförmåga och arbetslöshet enligt denna lag. Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om en person skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt 13 § i nämnda lag.

1 d §

Vad denna lag stadgar om finska medborgare tillämpas också på sådana i Finland bosatta flyktingar som avses i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och det därtill hörande protokollet (FördrS 77 och 78/1968) samt på statslösa personer som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

Förslag

1 §

En person som har fyllt 16 år är folkpensionsförsäkrad för ålderdom, arbetsförmåga och arbetslöshet enligt denna lag. Vem som är folkpensionsförsäkrad avgörs på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

1 d §

Det som i denna lag föreskrivs om finska medborgare tillämpas också på utlänningar som har fått asyl i Finland eller som inom flyktingkvoten beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller en familjemedlem till en sådan utlänning, om familjemedlemmen skall betraktas som flykting och fått uppehållstillstånd på grund av familjeband, samt på en statslös person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av familjepensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/1969) 2 §, sådan den lyder i lag 1575/1993, samt
ändras 1 § 1 och 2 mom. samt 4 a §, sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag 548/1993, 1 § 2 mom. i lag 589/1978 och 4 a § i lag 1218/1988, som följer:

Gällande lag

1 §

Då en i Finland bosatt person har avlidit beviljas familjepension i form av efterlevandepension och barnpension i enlighet med denna lag. Pensionen beviljas en person som är bosatt i Finland.

Den efter vilken förmån enligt denna lag utgår benämnes förmånslåtare, och den som äger rätt till sådan förmån benämnes förmånstagare.

2 §

Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om en person skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt stadgandena i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/93). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt vad som stadgas i 13 § nämnda lag.

4 a §

Vad denna lag stadgar om finska medborgare tillämpas också på sådana i Finland

Förslag

1 §

Familjepension i form av efterlevandepension och barnpension beviljas i enlighet med denna lag. Den efter vilken förmån enligt denna lag betalas benämns förmånslåtare, och den som har rätt till sådan förmån benämns förmånstagare.

Avgörande om denna lag skall tillämpas på en förmånslåtare och en förmånstagare träffas på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

2 §

(upphävs)

4 a §

Det som i denna lag föreskrivs om finska medborgare tillämpas också på utlänningar

bosatta flyktingar som avses i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och det därtill hörande protokollet (FördrS 77 och 78/1968) samt på statslösa personer som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

som har fått asyl i Finland eller som inom flyktingkvoten beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller som är familjemedlem till en sådan utlänning, om familjemedlemmen skall betraktas som flykting och har fått uppehållstillstånd på grund av familjeband, samt på en statslös person som avses i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968).

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 1 § i barnbidragslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (796/1992) 1 §, sådan den lyder i lag 1234 och 1580/1993, som följer:

Gällande lag

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Barnbidrag betalas enligt denna lag av statens medel för underhåll av ett barn som är bosatt i Finland och som inte har fyllt 17 år.

Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om en person skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt stadgandena i lagen om

Förslag

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Barnbidrag betalas enligt denna lag av statens medel för underhåll av barn som inte har fyllt 17 år. Tillämpningen av denna lag på ett barn avgörs på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

*Gällande lag**Förslag*

tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt vad som stadgas i 13 § nämnda lag.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
—————

9.

Lag

om ändring av 1 och 3 § i lagen om moderskapsunderstöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 maj 1993 om moderskapsunderstöd (477/1993) 1 och 3 §, sådana de lyder, 1 § i lag 1581/1993 och 3 § i lag 783/2002, som följer:

*Gällande lag**Förslag*

1 §

1 §

*Lagens syfte och tillämpningsområde**Lagens syfte och tillämpningsområde*

För att främja moderns och barnets hälsa och välbefinnande betalas till kvinnor som är bosatta i Finland enligt denna lag moderskapsunderstöd av statsmedel.

Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om en person skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt stadgandena i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt vad som stadgas i 13 § nämnda lag.

För att främja moderns och barnets hälsa och välbefinnande betalas till kvinnor enligt denna lag moderskapsunderstöd av statsmedel.

Tillämpningen av denna lag på en kvinna avgörs på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

3 §

Understöd till adoptivföräldrar och adoptanter

Utan hinder av 1 § 1 mom., 2 § och 8 § 2 och 3 mom. är också en adoptivförälder eller adoptant med hemort i Finland berättigad till moderskapsunderstöd av statsmedel, när den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionstjänst och som avses i adoptionslagen (153/1985) har utsett ett barn under 18 år för att placeras hos adoptanten på det sätt som avses i adoptionslagen. Vid internationell adoption förutsätter erhållande av moderskapsunderstöd dessutom att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av nämnden för adoptionsärenden som avses i 25 § 1 mom. adoptionslagen.

3 §

Understöd till adoptivföräldrar och adoptanter

Utan hinder av 1 § 1 mom., 2 § och 8 § 2 mom. är också en adoptivförälder eller adoptant berättigad till moderskapsunderstöd av statsmedel, när den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionstjänst och som avses i adoptionslagen (153/1985) har utsett ett barn under 18 år för att placeras hos adoptanten på det sätt som avses i adoptionslagen. Vid internationell adoption förutsätter erhållande av moderskapsunderstöd dessutom att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av nämnden för adoptionsärenden som avses i 25 § 1 mom. adoptionslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.**Lag****om ändring av 1 § i lagen om frontmannapension**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 januari 1977 om frontmannapension (119/1977) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 727/2001, som följer:

Gällande lag

Fronttillägg beviljas finska medborgare. Berättigad till fronttillägg är även en utländsk medborgare som är bosatt i Finland. Extra fronttillägg beviljas i Finland bosatta finska eller utländska medborgare.

Förslag

1 §

Fronttillägg beviljas finska medborgare. Berättigad till fronttillägg är även en utländsk medborgare som är bosatt i Finland. Extra fronttillägg beviljas i Finland bosatta finska eller utländska medborgare. *Frågan om vem som är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om till-*

lämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 1 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) 1 a §, sådan den lyder i lag 981/1996, som följer:

Gällande lag

Förslag

1 a §

Fronttillägg beviljas finska medborgare. Berättigad till fronttillägg är även en utländsk medborgare som är bosatt i Finland. Extra fronttillägg beviljas i Finland bosatta finska eller utländska medborgare.

Frågan om en pensionstagare är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.**Lag****om ändring av 1 § i lagen om vårdbidrag för barn**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 4 juli 1969 om vårdbidrag för barn (444/1969) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1578/1993, som följer:

Gällande lag

Förslag

1 §

Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om ett barn skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt stadgandena i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/93). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt vad som stadgas i 13 § nämnda lag.

Frågan om ett barn är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Om vårdbidrag betalas enligt den 1 § av lagen om vårdbidrag för barn som gäller när denna lag träder i kraft, fortsätter utbetalningen trots att lagen trätt i kraft enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller när lagen träder i kraft.*

13.

Lag**om ändring av 1 § i lagen om handikappbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 5 februari 1988 om handikappbidrag (124/1988) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lagarna 984 och 1577/1994, som följer:

*Gällande lag**Förslag*

1 §

Om vid tillämpningen av denna lag särskilt skall avgöras om en person skall anses vara bosatt i Finland, avgör folkpensionsanstalten frågan enligt stadgandena i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). I folkpensionsanstaltens beslut får ändring sökas enligt vad som stadgas i 13 § nämnda lag.

Frågan om vem som är bosatt i Finland avgörs på grundval av 3, 3 a och 4 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om handikappbidrag betalas enligt den 1 § av lagen om handikappbidrag som gäller när denna lag träder i kraft, fortsätter utbetalningen trots att lagen trätt i kraft enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller när lagen träder i kraft.

14.

Lag**om ändring av 1 och 2 § i lagen om rehabiliteringspenning**

I enlighet med riskdagens beslut
upphävs i lagen den 27 mars 1991 om rehabiliteringspenning (611/1991) 2 § 2 mom., sådant
det lyder i lag 1579/1993, samt
ändras 1 § och 2 § 1 mom., som följer

Gällande lag

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om utkomstskydd för
rehabiliteringsklienter.

2 §

Förmåner

Den som är bosatt i Finland har under de
förutsättningar som stadgas nedan rätt till
rehabiliteringspenning för den tid han på
grund av rehabilitering är förhindrad att ar-
beta för egen eller annans räkning.

Förslag

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om
utkomstskydd för försäkrade rehabiliter-
ingsklienter som är försäkrade enligt sjuk-
försäkringslagen (364/1963).

2 §

Förmåner

Rehabiliteringspenning betalas under de
förutsättningar som stadgas nedan för den
tid som personen i fråga på grund av rehabi-
litering är förhindrad att arbeta för egen el-
ler annans räkning.

Denna lag träder i kraft den 20 .